

Investeringsagenda 2024

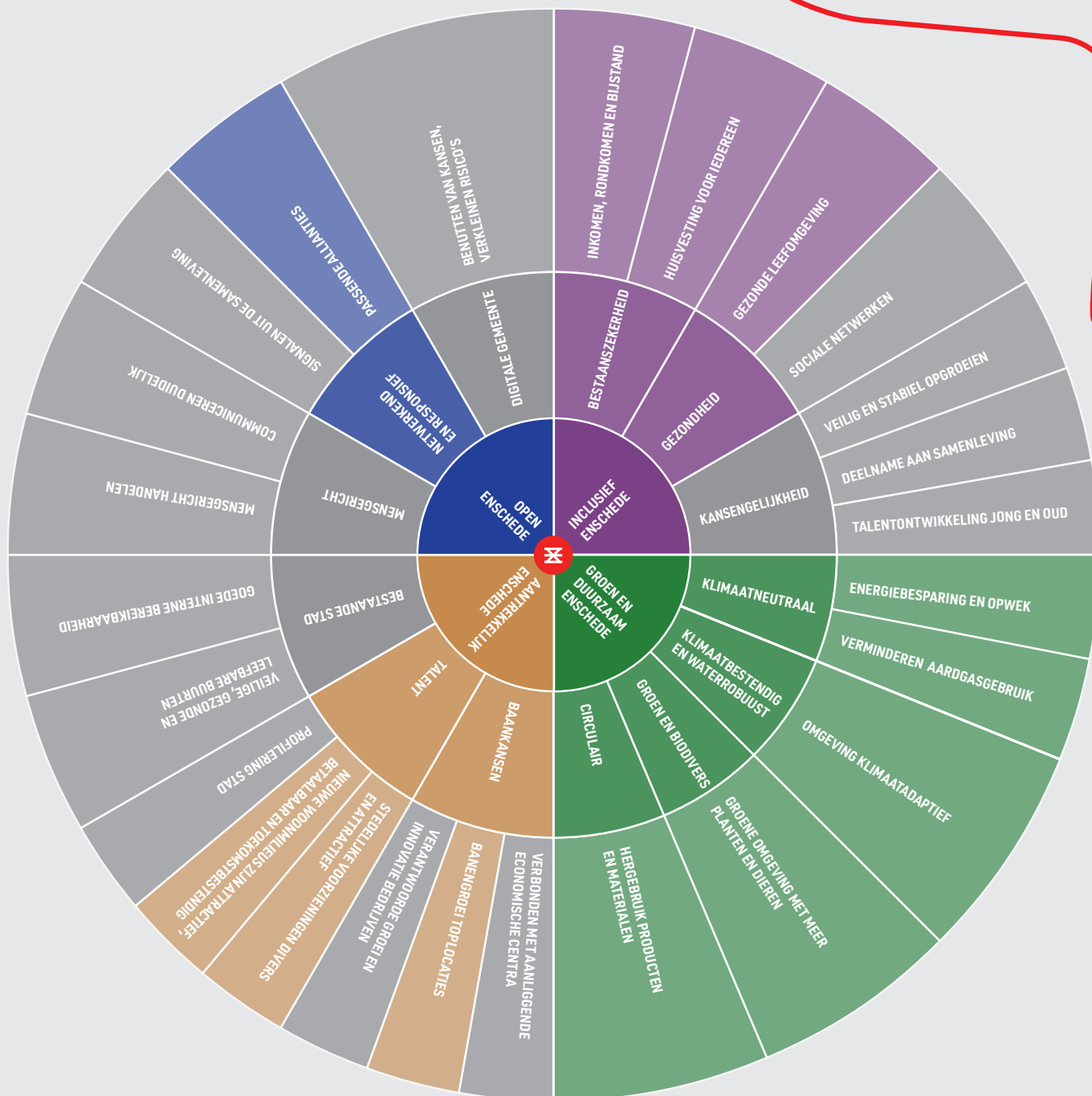
openbare versie

Inhoud

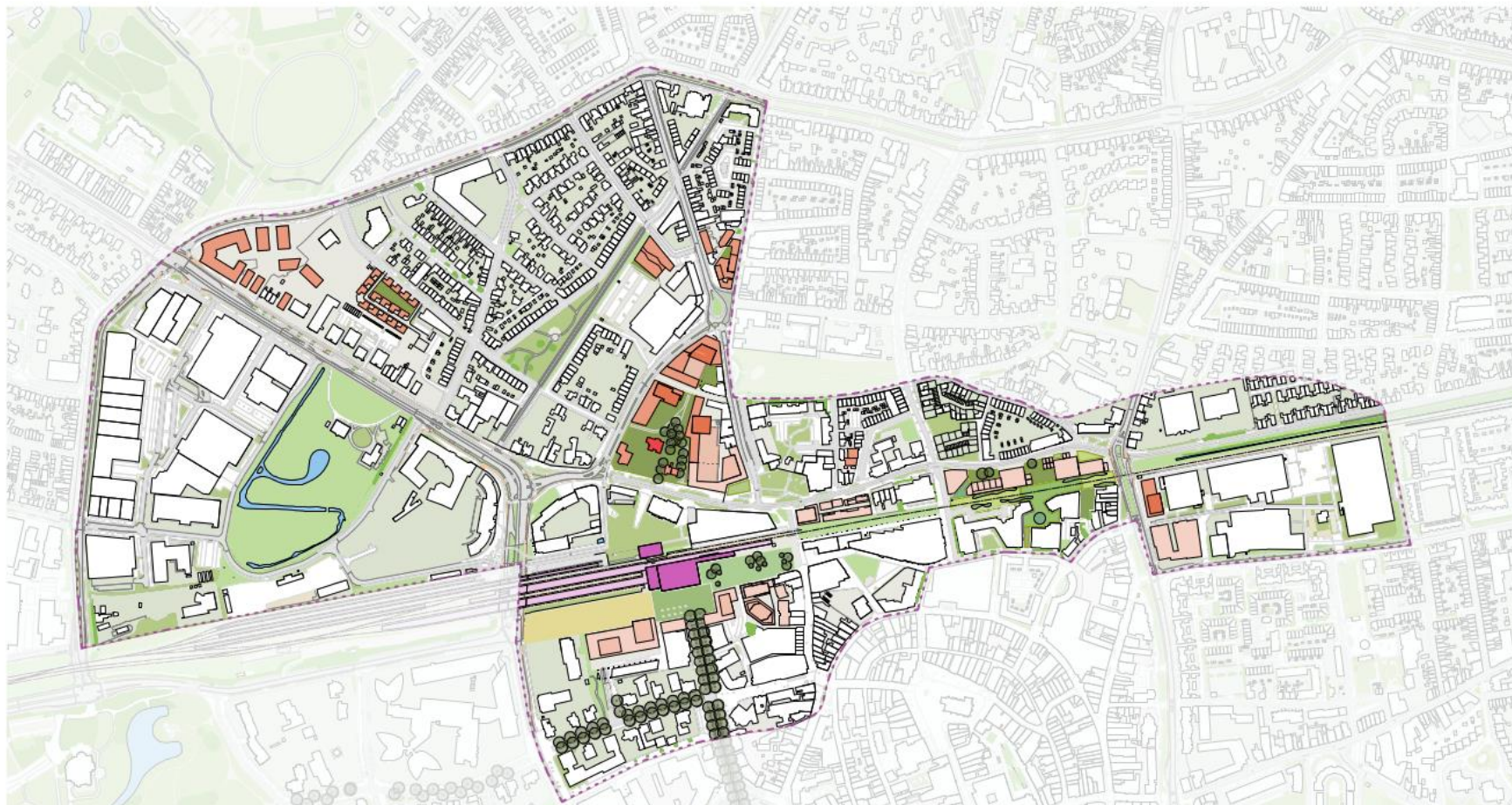
1. Centrumkwadraat
2. Cromhoff
3. De kop
4. DIA Tweekelerveld
5. DIA Zuid
6. Diekman Topsportcampus
7. Eschmarkerveld
8. Glanerbrug Fysiek
9. Horstmanpark
10. Kennispark
11. Sportclustering Zuid, Schreurserve en Glanerbrug (MFSA's)
12. Warenhuis

Versie: mei 2024

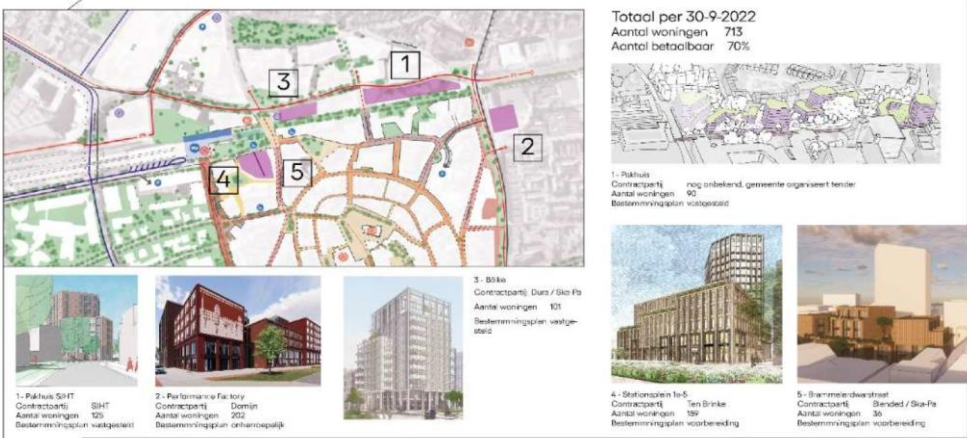
PROJECT: CENTRUMKWADRAAT

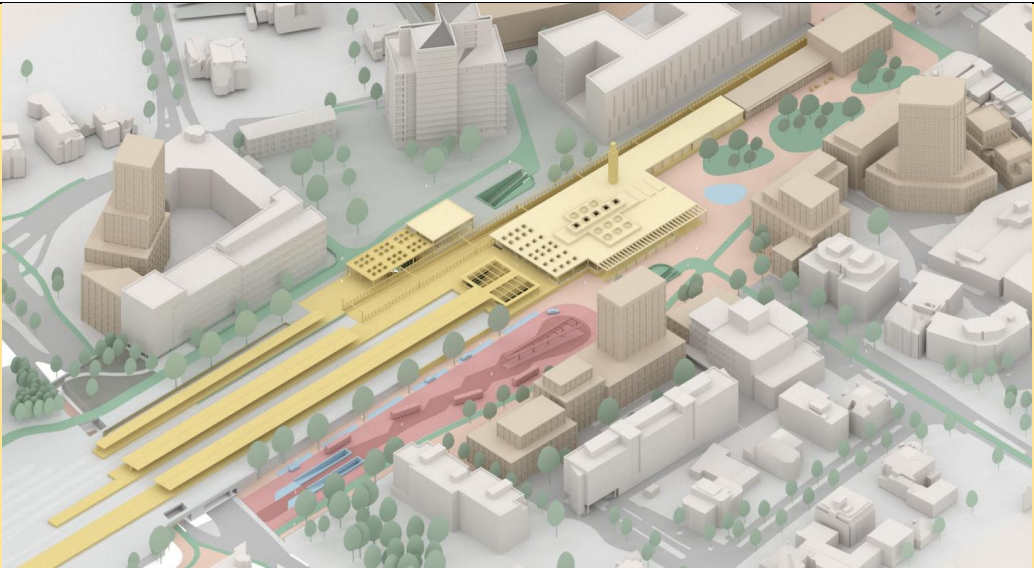

PROJECTEN CENTRUMKWADRAAT

1.		<p>Geef een beknopte samenvatting van het project.</p>	<p>Het project Centrumkwadraat is de grootste gebiedsontwikkeling van Enschede in het gebied rondom het station. Het project is ruim 12 jaar geleden gestart en er zijn diverse projecten gerealiseerd of in uitvoering. De Boddenkamp is afgerond en de Ambachtsschool is getransformeerd. Rondom de Melkhal zijn bijna alle woningen opgeleverd en de Melkhal zelf en het naastgelegen hotel zijn in 2022 respectievelijk 2023 opgeleverd. Momenteel wordt nog gewerkt aan de realisatie van de resterende 40 appartementen. Ook het appartementencomplex Bruningmeijer aan de Molenstraat is opgeleverd, evenals de herinrichting van de Molenstraat zelf. In 't Zeggelt is de eerste fase nagenoeg afgerond en wordt er gewerkt aan de tweede fase. De performance factory is in aanbouw en wordt halverwege 2024 opgeleverd. Het voorlopig ontwerp voor de Bölke aan de Molenstraat is afgerond en akkoord bevonden door de stadsbouwmeester. De bestaande bebouwing is gesloopt en terrein bouwrijp gemaakt. De vergunningaanvraag loopt. Het zelfde geldt voor de bouw van het complex van de SJHT in het Pakhuiskwartier. Start bouw is gepland voorjaar 2024. Aan de Brammelerdwarsstraat is omgevingsvergunning verleend voor 36 appartementen. De sloop is afgerond.</p> <p>Voor Stationsplein 2-5 heeft bestemmingsplan ter visie gelegen. Er zijn geen zienswijzen ingediend. Er ligt nu een definitief ontwerp.</p> <p>Het totale programma voor Centrumkwadraat omvat ongeveer 2.500 woningen en circa 30.000 m2 bvo commercieel programma, bestaande uit kantoren, winkels, horeca en voorzieningen. Dit is exclusief de 3de fase: Schuttersveld. Van deze 2.500 woningen wordt circa 60-70% in het betaalbare segment gerealiseerd.</p> <p>Naast woningen wordt ook de openbare ruimte volledige vernieuwd, waarbij deze klimaatadaptief en autoluw gemaakt wordt door meer groen toe te voegen. De woningen zijn duurzaam en circa 200 woningen zijn aangelegd met groene daken.</p> <p>Momenteel wordt er gewerkt aan het ontwerp van het nieuwe stationsplein, dat straks meer een stadpark wordt dan een kaal plein. In de uitwerking van de ontwerpen wordt de ondergrondse fietsenstalling (6.000 plekken) en de toekomstige parkeergarage met zo'n 475 tot 600 plekken meegenomen. Daarnaast speelt de versnelling van de spoorverbinding Zwolle-Twente-Munster een grote rol in het project, omdat dit een grote impact heeft op het spoor, het station en het omliggende gebied. Op dit moment wordt de ondergrondse variant van het spoor nader verkend</p>
----	--	---	---

			in samenwerking met de provincie, ProRail en NS. Voor de driehoek noord, als onderdeel van fase 2, wordt dit jaar een visie opgesteld.																								
2.		<p>Is het project een fase binnen een grotere gebiedsontwikkeling ? Zo ja; schets kort de grote gebiedsontwikkeling en de samenhang tussen eerdere fasen en de fase van dit project</p>	<p>In de gebiedsontwikkeling van Centrumkwadraat wordt gewerkt met verschillende fasen. In fase 1 worden projecten uitgevoerd waarbij er nu concreet aan 700 woningen gewerkt wordt. Fase 1 omvat onder andere de projecten Het Bólke, Pakhuiskwartier, Performance Factory, Brammelerdwarstraat en Stationsplein 2a-5</p> <p>In fase 2 wordt thans gewerkt aan visies voor nieuwe projecten. Fase 2 omvat de visies voor De Driehoek Noord, De Bleekergarage locatie, Cultureel Vulpunt Deurningersraat, Brandweerlocatie en het Stationsgebied (verlagen Spoor en relatie met het Pakhuiskwartier).</p>																								
3.		<p>Waar ligt het (stadsdeel + kaartje)</p>	<p>Het ontwikkelgebied ligt in het centrum van Enschede rondom het station en ten noorden van de spoorlijn in het binnensingelgebied.</p> <p><i>Fase 1</i></p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Project</th> <th>Contractpartij</th> <th>Aantal woningen</th> <th>Bestemmingsplan</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Pakhuis</td> <td>SHIT</td> <td>125</td> <td>Bestemmingsplan vastgesteld</td> </tr> <tr> <td>2. Performance Factory</td> <td>Domijn</td> <td>202</td> <td>Bestemmingsplan onderaanpak</td> </tr> <tr> <td>3. Bólke</td> <td>Conrectpartij Durs / Bólke</td> <td>101</td> <td>Bestemmingsplan vastgesteld</td> </tr> <tr> <td>4. Stationsplein 2a-5</td> <td>Ten Brinke</td> <td>181</td> <td>Bestemmingsplan voorbereiding</td> </tr> <tr> <td>5. Brammelerdwarstraat</td> <td>Bendel / Bólke</td> <td>36</td> <td>Bestemmingsplan voorbereiding</td> </tr> </tbody> </table> <p>Totaal per 30-9-2022 Aantal woningen 713 Aantal betaalbaar 70%</p> <p>Factsheet Fase 1</p> <p>Centrum kwadraat Gemeente Enschede</p> <p><i>Fase 2 herontwikkeling Station</i></p>	Project	Contractpartij	Aantal woningen	Bestemmingsplan	1. Pakhuis	SHIT	125	Bestemmingsplan vastgesteld	2. Performance Factory	Domijn	202	Bestemmingsplan onderaanpak	3. Bólke	Conrectpartij Durs / Bólke	101	Bestemmingsplan vastgesteld	4. Stationsplein 2a-5	Ten Brinke	181	Bestemmingsplan voorbereiding	5. Brammelerdwarstraat	Bendel / Bólke	36	Bestemmingsplan voorbereiding
Project	Contractpartij	Aantal woningen	Bestemmingsplan																								
1. Pakhuis	SHIT	125	Bestemmingsplan vastgesteld																								
2. Performance Factory	Domijn	202	Bestemmingsplan onderaanpak																								
3. Bólke	Conrectpartij Durs / Bólke	101	Bestemmingsplan vastgesteld																								
4. Stationsplein 2a-5	Ten Brinke	181	Bestemmingsplan voorbereiding																								
5. Brammelerdwarstraat	Bendel / Bólke	36	Bestemmingsplan voorbereiding																								

				
4.			Wat is de bijdrage aan de opgaven van de stad ?	<p>Centrumkwadraat is een integraal gebiedsontwikkeling dat bijdraagt aan alle doelen van de stad Enschede, waarbij het vasthouden van talenten het belangrijkste doel is. Centrumkwadraat is het grootste en meest omvangrijke gebiedsontwikkeling met daaruit voortvloeiende projecten van de stad en omvat bijna de gehele transformatie van een stadsdeel. Er wordt ingezet op wonen, werken en voorzieningen, met belangrijke thema's als duurzaamheid, leefbaarheid en bereikbaarheid. Het programma sluit aan bij het metromix zakelijk district om zo een hoogstedelijk woon- en werkmilieu te creëren. In de afgelopen 12 jaar zijn er circa 800 woningen gerealiseerd, en er zijn plannen voor nog eens 1.700 woningen (totaal circa 2.500). Naast wonen wordt er ook ca. 30.000m² aan werkfuncties toegevoegd (kantoren, voorzieningen, horeca en winkels), waarvan een deel de transformatie van verouderd kantooraanbod betreft. Dit zal naar verwachting ca. 2.500 banen in het gebied opleveren. Er wordt ook aandacht besteed aan mobiliteit en parkeren. Er wordt gewerkt aan een nieuwe parkeergarage onder het busstation met zo'n 475 tot 600 plaatsen. Deze parkeergarage maakt de stad over de radialen beter bereikbaar vanuit het noorden en westen. Tevens worden onnodige parkeerbewegingen door de stad voorkomen en kunnen er parkeerplaatsen op maaiveld ingewisseld worden voor</p>

				groen. Daarnaast draagt de parkeergarage bij aan de parkeerbehoefte die vanuit de grote ontwikkelingen ontstaan. Door het parkeren centraal op te lossen wordt het gebied goed bereikbaar. Voor de fietsen wordt onder en bij het station een nieuwe ondergrondse fietsenstalling gerealiseerd.
	A		Inclusief Enschede	
		1	Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit (in levensonderhoud kunnen voorzien en een dak boven het hoofd)	<div> <div> 1. Huisvesting bijzondere doelgroepen 2. Aandeel sociale woningbouw 3. Aandeel betaalbare woningen 4. Soort banen in gebiedsontwikkeling (voor welke doelgroep) </div> <div> 1. Voor de bijzondere doelgroep is er de crisisopvang van het Leger des heils gerealiseerd en de opvang van Tactus. Tevens is de van der Bent stichting gehuisvest in de oude Sanders fabriek 2. In Centrumkwadraat is er voldoende ruimte voor alle doelgroepen. In fase 1 worden ongeveer 700 woningen gerealiseerd, waarvan circa 560 in het betaalbare segment. Van deze woningen vallen er 325 binnen de sociale huurgrens. In fase 1 en 2 worden nog samen eens ongeveer 1.700 woningen gebouwd, betaalbare segment. 4. Voor alle segmenten worden banen gerealiseerd. Het betreft zowel hoog gekwalificeerde banen in de nieuwe kantoorruimte als lager gekwalificeerde banen in de winkels, horeca en commerciële dienstverlening </div> </div>
		2	Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken. (stimulerende leefomgeving en mensen zien naar elkaar om)	<div> <div> 1. Draagt het project bij aan meer beweging, aan groenere leefomgeving/schone lucht? 2. Draagt het project bij aan het stimuleren van ontmoetingen? 3. Fietsen en wandelen bevorderen boven autogebruik </div> <div> 1. In het ontwerp van Centrumkwadraat is er veel aandacht voor de openbare ruimte. Hierbij streven we naar een (hoog)stedelijk woon- en werkmilieu, waarbij een goede leefbaarheid van de omgeving van groot belang is voor de bewoners en werknemers. Daarbij zijn vermindering van de hittestress en biodiversiteit ook belangrijke doelen. Dit doen we door groene looproute te maken. 2. Het nieuwe stationsplein wordt vergroend en biedt veel ruimte voor ontmoeting. Het wordt een nieuwe ontvangstruimte van de stad. </div> </div>

					<p>3. In lijn met de ontwikkeling van andere moderne steden kiezen we er in ons eigen mobiliteitsbeleid voor om het gebruik van auto's in het centrum te verminderen moet je hier niet naar ons eigen beleid verwijzen? Neem aan dat het mobiliteitsbeleid dit ook als uitgangspunt gebruikt?. Hierdoor ontstaat er meer ruimte voor fietsers en voetgangers. We zorgen voor een directe verbinding tussen het stationsgebied en het centrum door middel van een nieuwe fiets- en voetgangersroutes langs het station en een comfortabele fietsparkeerkelder. Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt ook rekening gehouden met leuke wandelroutes. Met de herinrichting van de Deurningerstraat wordt de snelheid teruggebracht naar 30 km/u. Er ontstaat meer ruimte voor vergroening en goede wandelroutes.</p>
		3	Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen (jeugdige groeit veilig en stabiel op, inwoners nemen deel aan de samenleving en iedere inwoner ontwikkelt talenten)	<p>1. Goede spreiding scholen en sociale voorzieningen</p> <p>2. Wijkvoorzieningen</p>	<p>1. In Centrumkwadraat worden geen nieuwe scholen gerealiseerd. De woningbouw zorgt ervoor de bestaande scholen weer voldoende aanwas van kinderen krijgen. De bestaande voorzieningen worden op deze wijze beter benut</p> <p>2. Centrumkwadraat zorgt voor een betere benutting van de binnenstad van Enschede.</p>
	B		Groen en duurzaam Enschede		
		1	Enschede is klimaatneutraal	<p>1. Verbetering van klimaatlabel van woningen (bestaande woningen of nieuwbouw)</p> <p>2. Wijze van verwarmen in nieuw gebied</p>	<p>1. Uiteraard voldoen alle woningen in Centrumkwadraat aan de laatste energienormen en worden ze gasvrij gebouwd. Daarnaast is de hoofdinfrastructuur voor het warmtenet aangelegd.</p> <p>2. De nieuwbouw in Centrumkwadraat gaat deels het nieuw aangelegde warmtenet. Het warmtenet is in eerste instantie aangelegd om het Stads Kantoor, de Noordmolen en het Bruningmeyer aan te sluiten</p>

			<ul style="list-style-type: none"> 3. Aantal woningen met klimaatlabel A 4. Aantal woningen van het gas af 5. Omvang opwek hernieuwbare energie 6. Maatregelen voor hernieuwbare energie (batterij, trafo, voorkomen netcongestie etc.) 7. Aandacht voor reductie CO2 bij realisatie project (energiegebruik, transport, materialen) 	<p>maar er zijn ook al voorbereidingen getroffen om toekomstige ontwikkelingen aan te kunnen sluiten. Zo wordt het Pakhuiskwartier ook op het warmtenet aangesloten. Ook de woningen bij de Melkhal en de Ambachtsschool zijn op het warmtenet aangesloten.</p> <ul style="list-style-type: none"> 3. Alle nieuwbouwwoningen hebben label A of hoger 4. Inmiddels zijn er in het Centrumkwadraat vanaf de gewijzigde regelgeving sinds 1 juli 2018 al zo'n 600 gasloze woningen gerealiseerd. 6. Ook is het warmtenet uitgerold. Door dit warmtenet hoeven er minder woningen all electric te worden en kan de netcongestie vermeden worden. Inmiddels hebben zo'n 200 particulieren hiervoor gekozen 7. Voor de herinrichting van de Molenstraat is er gekozen om met CO2 absorberende bestrating te werken.
	2	Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht	1. Stijging klimaatlabel openbare ruimte	<p>1., 2. Er is meer ruimte gevonden om water vertraagd af te voeren en te bergen in de openbare ruimte. Dit</p>

				2. Maatregelen voor vasthouden water 3. Maatregelen voor drinkwater/ waterkwaliteit	is gelukt in de Molenstraat door daar het groen te combineren met wadi. Ook bij de herinrichting van de Deuringerstraat zal dit uitgangspunt toegepast gaan worden. In de toekomst kunnen we op het Stationsplein nog meer ruimte vinden om water te bergen. 3. In de Melkhal loopt een experiment om de oude waterbasis van de Melkhal in te gaan zetten als drinkwater. Hiermee wordt concreet een bijdrage geleverd aan het verminderen van het drinkwatertekort.
		3	Enschede is groen en biodivers	1. Toevoeging aantal bomen 2. Toevoeging m2 groen (buurtgroen, stedelijk groen) 3. Versterken biodiversiteit 4. Daling hittestress	1. In het centrumkwadraat is gaan we veel bomen bijplaatsen. Het Stationsplein wordt straks heringericht als parkachtige omgeving. Bij de herinrichting van de Molenstraat zijn er bij de herinrichting 30 bomen bijgeplant. Ook bij de herinrichting van de Deurningerstraat, W. Brakmanstraat, HB Blijdensteinlaan en Wenninkgaarde komt er meer ruimte voor groen en waterberging. In het Centrumkwadraat wordt niet alleen meer groen aangelegd, maar wordt ook geïnvesteerd in beter groen om de biodiversiteit te vergroten en een grotere verscheidenheid aan boom- en plantensoorten te creëren die aantrekkelijk zijn voor insecten en vogels. Door deze aanpak worden de bomen en groenvoorzieningen beter bestand tegen de effecten van klimaatverandering, plagen en ziekten, en wordt hittestress verminderd. Daarnaast wordt het groen aantrekkelijker om in te verblijven. 2. In totaal is er alleen al in de Molenstraat zo'n 2700m2 aan nieuw groen bij gekomen, dat is zo'n 20% bovenop het groen dat er al was. De

					<p>Molenstraat is tevens inspiratie voor de herinrichting van de Wenninkgaarde en de Deurningerstraat. Hier zal ook zo'n 20% groen worden toegevoegd. Het Stationsplein wordt later heringericht van een plein naar een parkachtige omgeving. Hier procentueel nog veel meer groen worden toegevoegd. We denken aan meer dan 50%</p> <p>3. Door niet alleen de openbare ruimte te vergroenen, maar ook aandacht te besteden aan het vergroenen van de gebouwen, wordt in het centrumkwadraat een biodiverse leefomgeving gecreëerd voor iedereen.</p> <p>4. Meer bomen maar ook groene daken en groen gevels dragen bij aan minder hitte stress. In de overeenkomsten met ontwikkelaars worden bij nieuwbouwprojecten afspraken gemaakt over de vergroening van de gevels en de daken. Daarnaast is er bij particulier opdrachtgeverschap subsidie beschikbaar om de daken te vergroenen.</p>
		4	Enschede is circulair	<p>1. Is de grondstoffeninzet van dit project circulair?</p> <p>2. Is inkoop circulair?</p> <p>3. Welke eisen stellen we aan ontwikkelaar o.g.v. circulariteit?</p>	<p>1. Voor het eerste gebouw in het Pakhuis dat door de SJHT wordt ontwikkeld. Worden Cradle to Cradle onderdelen ingezet. Verder worden voor de overige gebouwen in het project Pakhuis kwartier en de brandweerlocatie ontwikkelaars geselecteerd door middel van een tender en een prijsvraag. In de gunningscriteria zal circulariteit een belangrijk onderdeel zijn. Bij de herontwikkeling van de Melkhal is ook veel aandacht geschonken aan circulariteit. Zo is er ingezet op gebruik te maken van bestaande materialen en constructies, en om materialen die vrijkwamen bij de sloop van andere gebouwen te hergebruiken. In het Centrumkwadraat zijn recent ook meerdere gebouwen gesloopt. Bij de</p>

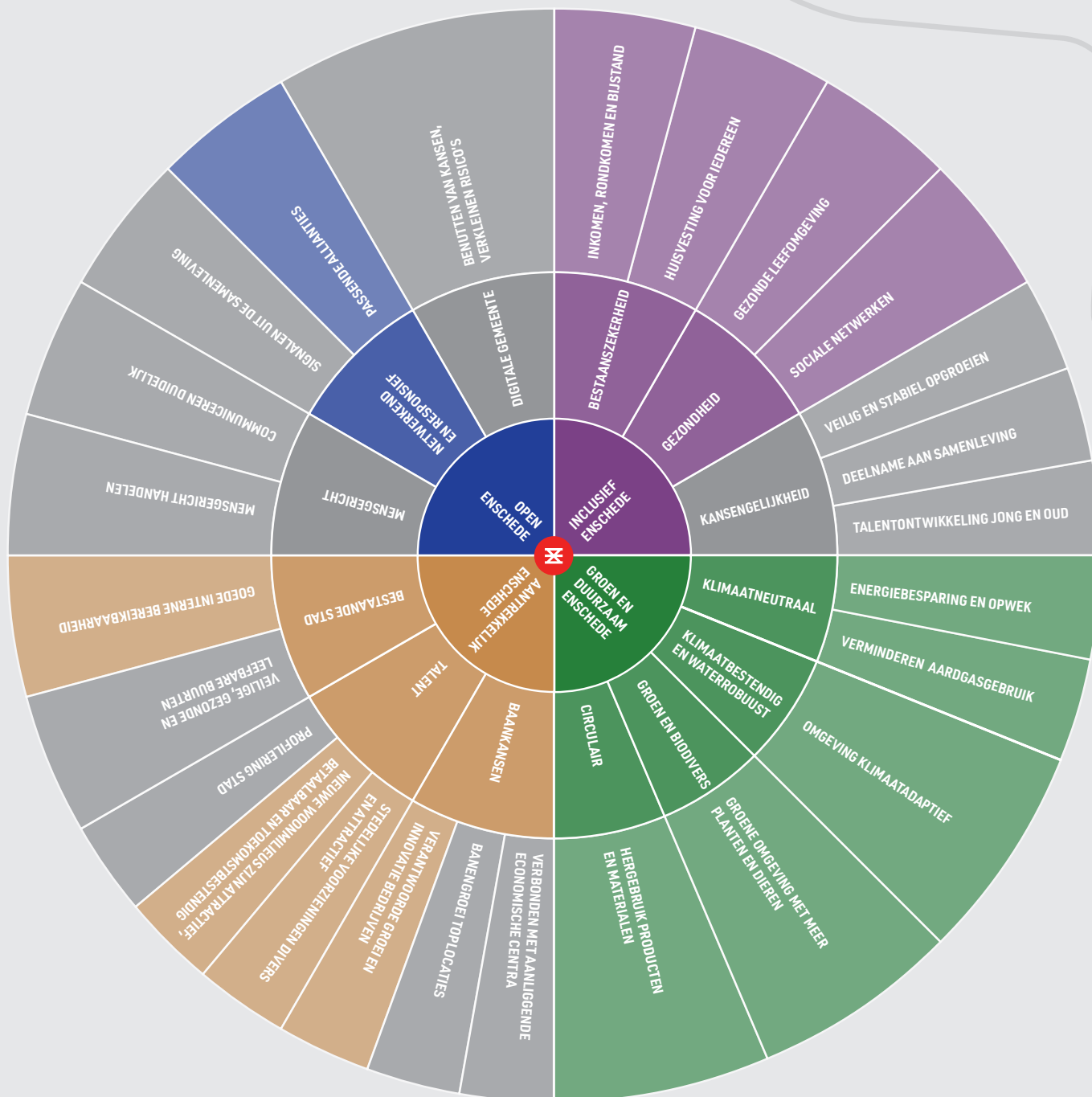
					<p>sloop wordt zorgvuldig omgegaan met de grondstoffen die hierbij vrijkomen.</p> <ol style="list-style-type: none"> Op onderdelen wel. Wij stellen nog geen eisen, wel zijn er op het gebied van circulariteit veel subsidies beschikbaar vanuit het rijk waarop wij ontwikkelaars wel wijzen.
	C		Aantrekkelijk Enschede		
		1	Enschede heeft veel baankansen	<ol style="list-style-type: none"> Banengroei, aantal Banengroei toplocaties, aantal Bvo werkfuncties Ruimte voor starters/broedplaatsen Vermindering reistijd naar aanliggende economische centra 	<ol style="list-style-type: none"> In totaal wordt er ongeveer 30.000 m2 aan werkfuncties toegevoegd in het Centrumkwadraat. Een deel hiervan betreft de transformatie van verouderde kantoren. Naar verwachting zal dit ongeveer 2.500 extra banen opleveren op structurele basis. Door de gunstige ligging is Centrumkwadraat naast het Kennispark de belangrijkste kantoorlocatie voor Enschede. 25.000m2 bvo kantoren en 5.000 commerciële functies In Centrumkwadraat zitten diverse broedplaatsen. Er loopt een onderzoek naar de mogelijkheden tot verplaatsing. A: In het centrumkwadraat streven wij de zogeheten Metromix na, waarbij we 60 wonen 20 werken en 20 commercieel toevoegen. Over het algemeen kan een goed ontworpen metromix, waarbij woningen, werkplekken, winkels en recreatieve voorzieningen dicht bij elkaar worden geplaatst, de reistijd verminderen. Dit komt doordat het mensen in staat stelt om dicht bij hun dagelijkse bestemmingen te wonen, wat resulteert in kortere pendeltijden en minder afhankelijkheid van lange afstanden om basisbehoeften te vervullen. De zogeheten metromix Het Centrumkwadraat is niet alleen een

					<p>aantrekkelijke locatie voor woningbouw, maar er wordt ook.</p> <p>B: Door de gunstige ligging van het Centrumkwadraat ten opzichte van het centraal station, zijn ook omliggende kantoorlocaties, waaronder kennispark goed bereikbaar.</p>
		2	Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bijdrage aan bruisende stad (stedelijke voorzieningen, binnenstad, cultuur) 2. Welke doelgroepen worden bediend 3. Bijdrage aan cultureel middenveld 4. Aantal toegevoegde woningen 5. Aantal woningen huur/koop 6. Aantal woningen onder NHG/boven NHG 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Door de projecten in het Centrumkwadraat wordt de binnenstad verder verdicht, wat bijdraagt aan een levendiger en bruisender binnenstad. Uitgangspunt binnen het centrumkwadraat is dat het gebruik van het openbaar vervoer wordt gestimuleerd. Als je toch met de auto komt, dan kun je parkeren in de nieuwe, ruime parkeergarage onder het busstation. De bestaande Stationsplein garage wordt omgebouwd tot een vergunningen parkeergarage waar de parkeerbehoefte voor het omliggende nieuwe woningbouwprogramma in opgevangen kan worden. Deze garage is bestemd voor ondernemers en bewoners van het centrum en is te bereiken via de Piet Heinstraat. 2. Alle doelgroepen worden bediend in het centrumkwadraat, waarbij speciale aandacht uitgaat naar Jonge Professionals. Om meer talent aan Enschede te binden, wordt er gewerkt aan het realiseren van een aantrekkelijk woon- en werkmilieu. Daarnaast komen ook de aandachtsgroepen aan bod 3. Deelprojecten als Boddenkamp, Melkhal, Zeggelt dragen qua doelgroep vooral bij het versterken van de creatieve klasse in Enschede. 4. Circa 800 woningen zijn in aanbouw of reeds gerealiseerd. In de eerste fase van Centrumkwadraat worden circa 700 woningen gebouwd, gevolgd door

					<p>nog eens circa 1000 in de tweede fase. Totaal gaat het om zo'n 2500 woningen.</p> <p>5. In totaal 2.500, waarvan nog 1.700 toegevoegd gaan worden de komende 10 jaar.</p> <p>6. Ongeveer 60%-70% van de woningen valt in de sociale huur, midden huur en koop tot aan de NHG-grens.</p>
		3	In Enschede kunnen je prettig en gezond wonen en leven	<p>1. Verbetering interne bereikbaarheid</p> <p>2. Omvang herstructurering bestaande wijken/buurtten: aantal woningen, groenere leefomgeving, schone lucht, minder geluidsoverlast, gezonde bodem.</p>	<p>We hechten belang aan ons cultuurhistorisch erfgoed. Wij zien dat terug in hergebruik en transformatie van bestaande panden als de Ambachtsschool en Melkhal. Daarnaast werken aan de vergroening van onze stad, waarbij we werken met duurzame en milieuvriendelijke materialen. Bij Centrumkwadraat staan klimaatadaptatie, slimme mobiliteit en gezondheid centraal. Dit uit zich onder andere in de introductie van smart grids en het bouwen van compacte en flexibele gebouwen, wat het gebruik van de auto vermindert. Hierdoor is er meer ruimte voor groene gebieden met slimme watersystemen, waardoor de biodiversiteit wordt vergroot en hittestress wordt verminderd. We werken samen met het station om de hoek en houden auto's uit het zicht van de openbare ruimte. In de smalle straatjes voelen voetgangers en fietsers zich thuis, terwijl de auto te gast is. Bezoekers van het centrum kunnen parkeren in de parkeergarages. Het netwerk van pleinen en groene openbare ruimtes zorgt voor een naadloze combinatie van moderne architectuur en oude panden. Ongeacht of je nu 8 maanden of 88 jaar oud bent, je voelt je hier veilig en thuis.</p>
	D		Open Enschede		
		1	Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen	<p>1. Wijze van communiceren</p>	<p>Communicatieplan</p> <p>Klankbordgroep</p> <p>Inloopbijeenkomsten omgeving bij projecten</p>

				2. Vertaling van menselijke maat in regelgeving	
		2	Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente	1. Samenwerking met andere partners 2. Faciliteren initiatieven vanuit de samenleving	Corporaties Ontwikkelaars en Bouwers. Binnenstadsoverleg ondernemers. Raad, Provincie, Rijk, NS, Pro Rail
		3	Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente		Website: www.centrumkwadraat.nl Nieuwsmeldingen op Instagram
10.			Welke besluiten zijn er eerder al door de raad genomen?	Vaststelling Ambitiedocument dec 2019, Fase 1 Bestemmingplan Molenstraat Zuidzijde, BKP en Beleidskader, Opening Grex MZ, Exploitatieovereenkomsten Brammelerdwarsstraat en Stationsplein 2a-5 Coberco, Bruningmeijer, Aldi Deurningerstraat, Joan Coststraat, Bestemmingsplan Joan Coststraat Onttrekking brandweerlocatie uit de Grex Molenstraat zuidzijde.	
11.			Schrijf in hoofdlijn de planning uit (graag in 3 periodes: tussen nu en 2025, 2025 – 2030, 2030-2035), wanneer is welk onderdeel/afwegingsinformatie gereed (woningen, voorzieningen, water, groen etc.)	Performance factory gereed zomer 2024 Pakhuis Blok E Start bouw zomer 2024, gereed juni 2026 Brammelerdwarsstraat Start bouw Zomer 2024 gereed zomer 2026 Stationsplein 2-5 ten Brinke, start voorjaar 2025 gereed zomer 2027 Bölke Molenstraat, startnajaar 2025, gereed najaar 2027 Herinrichting Deurningerstraat, start aanleg zomer 2025	

PROJECT: CROMHOFF

Cromhoff

1.		Geef een beknopte samenvatting van het project.	De gebiedsontwikkeling Cromhoff bouwt aan een gevarieerd groenstedelijk woon- en werkmilieu aan de Singel; een woonmilieu wat Enschede nog niet kent. Op het voormalige bedrijfsterrein is door vrijvallende gebouwen/functies een kans ontstaan het gebied te transformeren om daarmee een nieuw stuk stad te realiseren.
2.		Is het project een fase binnen een grotere gebiedsontwikkeling ? Zo ja; schets kort de grote gebiedsontwikkeling en de samenhang tussen eerdere fasen en de fase van dit project	Nee het gaat om het totale plangebied. Maar de transformatie van het gebied zal wel in verschillende fase plaatsvinden. De transformatie start in het noordelijke deel rondom de hallen, Wegener kantoor en de Drukpershal op de gronden die in het bezit zijn bij Cromhoffpark B.V. en de gemeente Enschede. Het gebied langs de Zuiderval volgt daarop. De locatie ROC en Livio aan de zuidkant zijn afhankelijk van ontwikkelingen in het onderwijs en de zorg.
3.		Waar ligt het (stadsdeel + kaartje)	Stadsdeel west, gelegen tussen de Getfersingel, Burgemeester van Veenlaan, Wethouder Beverstraat en de Zuiderval.

					
4.			Wat is de bijdrage aan de opgaven van de stad ?	Beschrijf zo concreet mogelijk of, en zo ja hoe het project bijdraagt aan het doel. Neem daarin indien mogelijk in ieder geval de onderstaande afwegingsinformatie op.	
	A		Inclusief Enschede		
		1	Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit (in levensonderhoud kunnen voorzien en een dak boven het hoofd)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Huisvesting bijzondere doelgroepen 2. Aandeel sociale woningbouw 3. Aandeel betaalbare woningen 4. Soort banen in gebiedsontwikkeling (voor welke doelgroep) 	<p>In Cromhoff wordt een diversiteit van woningtypologieën en prijsklassen aangeboden in huur en koop aanbod (sociaal, middelduur en duur). Een wijk geschikt voor jong en oud, waarbij ook aandacht is voor de toenemende zorgvraag in de toekomst. Mogelijk dat een van de gebiedseigenaren in de toenemende ondersteuningsvraag een rol kan spelen in de toekomst (Livio). Ruim 20% van het programma is sociale huur en van het totale programma zal minimaal 50% in het betaalbare segment worden gerealiseerd.</p>

					De beschikbare werkruimtes in het gebied zijn dusdanig geprijsd dat het geschikt is voor startende ondernemers en kunstenaars. Daarnaast leent de ROC locatie zich goed voor een combinatie van wonen, leren en werken.
		2	Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken. (stimulerende leefomgeving en mensen zien naar elkaar om)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Draagt het project bij aan meer beweging, aan groenere leefomgeving/schone lucht? 2. Draagt het project bij aan het stimuleren van ontmoetingen? 3. Fietsen en wandelen bevorderen boven autogebruik 	De woningen worden in verschillende natuur inclusieve buurtschappen gegroepeerd rondom het groene hart. De toegankelijkheid en aanwezigheid van deze plekken heeft een direct effect op de gezondheid van de bewoners. Het leven in een groene omgeving verbetert de concentratie, zorgt voor sneller herstel bij ziekte en creëert rust in je hoofd. Iedereen op de fiets is een van de leidende principes bij de planvorming geweest. Cromhoff wordt een plek waar je je welkom voelt, maar als iedereen met de auto komt dan zet dat de leefbaarheid onder druk. Bewoners en bezoekers worden verleid om zich te voet, met de fiets, OV of deeltaxi te verplaatsen. Zo blijft het in en rond het binnenstedelijk natuurgebied rustig en leefbaar! Een bijzonder element is de geplande doorfietsroute vanaf de brug over de A35 richting het centrum. Hiermee wordt het gebied en de parkachtige omgeving ook direct meer toegankelijk voor de omliggende wijken. Het gemeenschappelijk groen, de inrichting van de openbare ruimte de aanwezigheid van voorzieningen en pleinen faciliteren het ontmoeten in de openbare ruimte.

		3	Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen (jeugdige groeit veilig en stabiel op, inwoners nemen deel aan de samenleving en iedere inwoner ontwikkelt talenten)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Goede spreiding scholen en sociale voorzieningen 2. wijkvoorzieningen 	Cromhoff wordt een inclusieve wijk met een mix van koop en huurwoningen, toegankelijk voor verschillende doelgroepen. De woningen voldoen aan de actuele duurzaamheidseisen. De woningen staan in een groene omgeving en de openbare ruimte is gericht op het faciliteren van ontmoeting en verblijf. Daarbij is er in het gebied is er ruimte voor verschillende voorzieningen.
	B		Groen en duurzaam Enschede		
		1	Enschede is klimaatneutraal	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering van klimaatlabel van woningen (bestaande woningen of nieuwbouw) 2. Wijze van verwarmen in nieuw gebied 3. Aantal woningen met klimaatlabel A 4. Aantal woningen van het gas af 5. Omvang opwek hernieuwbare energie 6. Maatregelen voor hernieuwbare energie (batterij, trafo, voorkomen netcongestie etc.) 7. Aandacht voor reductie CO2 bij realisatie project (energiegebruik, transport, materialen) 	Het uitgangspunt is het ontwikkelen van een duurzame wijk welke voldoet aan de meest actuele duurzaamheidseisen. Voor de nieuwbouw zal er gebruik gemaakt worden van duurzame materialen. Zowel de nieuwe woningen als alle bestaande gebouwen zullen niet aangesloten zijn op het gas. Naast het bouwen van nieuwe, duurzame woningen, worden oude gebouwen verduurzaamd. 100% van de woningen heeft klimaatlabel A. Voor de bouwfase wordt nagedacht over CO2 reductie.
		2	Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stijging klimaatlabel openbare ruimte 2. Maatregelen voor vasthouden water 3. Maatregelen voor drinkwater/waterkwaliteit 	Leven met het water en de natuur is een van de leidende principes bij de planvorming. Water en natuur bepalen de stedenbouwkundige hoofdstructuur waarbinnen de moderne stedelijke buurtschappen liggen die onlosmakelijk met het landschap verbonden zijn. Waterberging

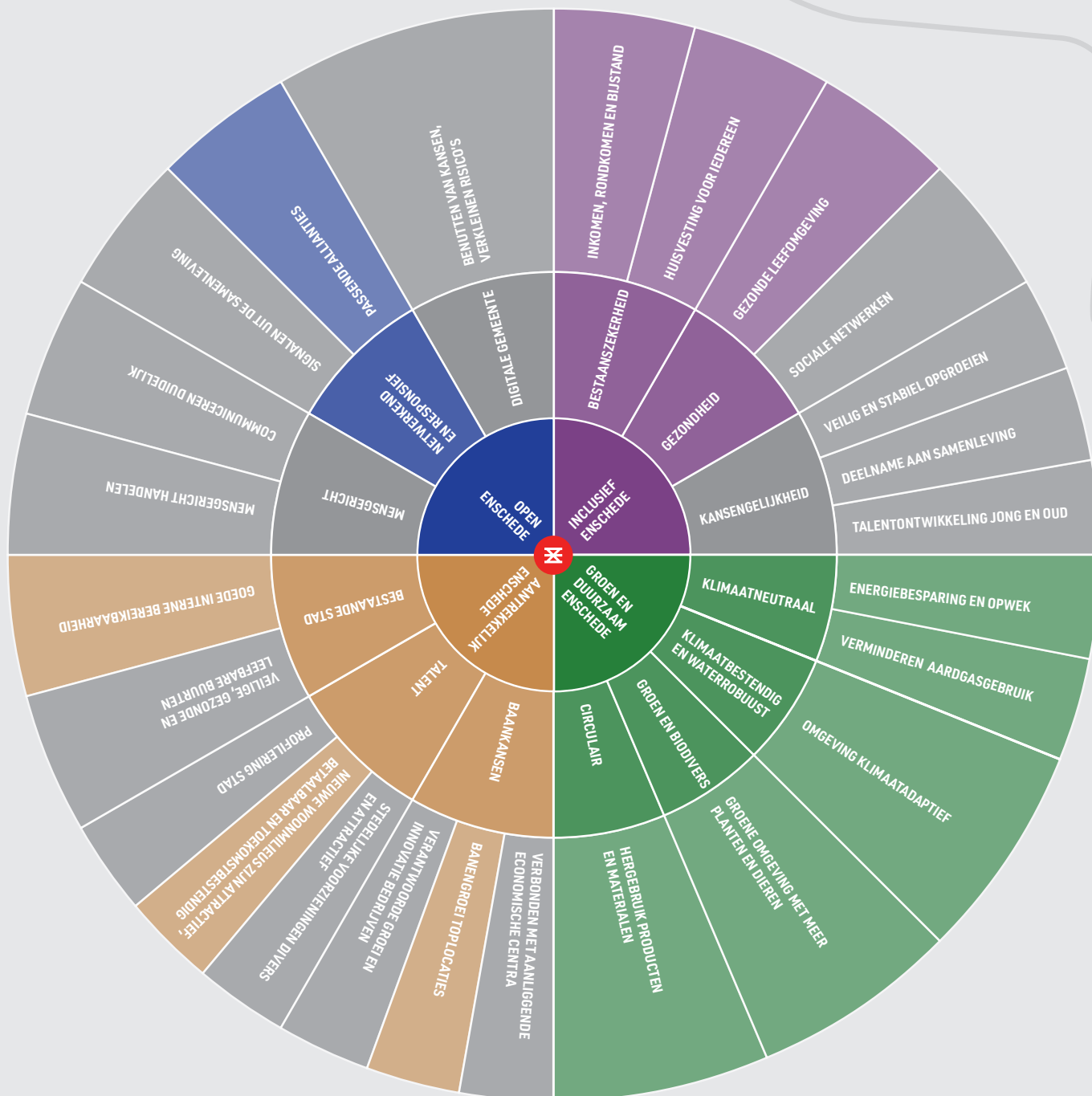
					vindt plaats in de openbare ruimte. Het 4 ha bos wordt behouden, de natte natuur wordt uitgebreid door de pomp onder Tubantia uit te zetten. Er kan een biotoop ontstaan met natte en droge plekken, waardoor de biodiversiteit zal toenemen.
		3	Enschede is groen en biodivers	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toevoeging aantal bomen 2. Toevoeging m2 groen (buurtgroen, stedelijk groen) 3. Versterken biodiversiteit 4. Daling hittestress 	Door de toevoeging van nieuw groen wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de doelstellingen rondom klimaatadaptie, verminderen van de hittestress en biodiversiteit. En dit in het hart van de stad.
		4	Enschede is circulair	<ol style="list-style-type: none"> 1. Is de grondstoffeninzet van dit project circulair? 2. Is inkoop circulair? 3. Welke eisen stellen we aan ontwikkelaar o.g.v. circulariteit? 	Het bijzondere cultuurhistorische verleden van de plek wordt bij de ontwikkeling bewaard of een tweede leven gegeven (Janninkhallen, Drukpershal, Wegener kantoor). Daarnaast is ook hergebruik van materialen en grondstoffen is uitgangspunt. Waar mogelijk worden materialen uit het gebied gebruikt bij het maken van nieuwe openbare ruimte (straten/pleinen), dit past ook goed binnen de uitstraling/karakter van de wijk. Ook aan ontwikkelaars en bouwers wordt dit uitgangspunt meegeven.
	C		Aantrekkelijk Enschede		
		1	Enschede heeft veel baankansen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Banengroei, aantal 2. Banengroei toplocaties, aantal 3. Bvo werkfuncties 4. Ruimte voor starters/ broedplaatsen 5. Vermindering reistijd naar aanliggende economische centra 	In het plan is een ruimte voor nieuwe voorzieningen (en daarmee banen) ten behoeve van economie en cultuur. Het totale oppervlak voor bvo werkfuncties is 1900 m2. Indirect zullen door de toevoeging van de woningen bestaande voorzieningen in de

					omgeving versterkt worden door een toename van de klandizie.
		2	Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bijdrage aan bruisende stad (stedelijke voorzieningen, binnenstad, cultuur) 2. Welke doelgroepen worden bediend 3. Bijdrage aan cultureel middenveld 4. Aantal toegevoegde woningen 5. Aantal woningen huur/koop 6. Aantal woningen onder NHG/boven NHG 	<p>Met Cromhoff voegen we een nieuwe en bijzondere plek toe aan de stad waar gewoon kan worden en voorzieningen aanwezig zijn. Het wordt een plek met een heel eigen karakter. Enerzijds de reuring rond de oude gebouwen en anderzijds de rust rondom het groene hart. Het plan richt zich op talent in de breedste zin. Het gaat om een mix aan doelgroepen van jonge stedelingen tot mensen die hechten aan een luxe leven. De gemene deler is de mensen welke zich richten op een actieve en gezonde levensstijl, de doeners. Een levendige woonomgeving is hierbij belangrijk; de authenticiteit van de plek met oude karakteristieke gebouwen en het aanwezige groen maken dit een unieke woonplek welke in Twente in deze vorm niet aanwezig is. Met deze kenmerken is Cromhoff bij uitstek een project waarmee Enschede zich kan profileren.</p> <p>Het gaat om een toevoeging van 529 woningen en 1900 m2 werken, cultuur, voorzieningen en broedplaatsachtige activiteiten. 118 woningen vallen onder sociale huur, er zijn 159 koopwoningen onder NHG en het overige deel is een koopwoning boven NHG.</p>
		3	In Enschede kunnen je prettig en gezond wonen en leven	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering interne bereikbaarheid 2. Omvang herstructurering bestaande wijken/buurtten: aantal 	Bewoners en bezoekers worden verleid om zich te voet, met de fiets, OV of deelsvervoer te verplaatsen. Zo blijft het in en rond het binnenstedelijk natuurgebied rustig en

				woningen, groenere leefomgeving, schone lucht, minder geluidsoverlast, gezonde bodem.	leefbaar! Een bijzonder element is de geplande fietsroute vanaf de brug over de A35 richting het centrum. Hiermee wordt het gebied en de parkachtige omgeving ook direct meer toegankelijk voor de omliggende wijken. Door de aanwezigheid van dagelijkse voorzieningen is er ruimte voor mensen om elkaar te ontmoeten. De herontwikkeling van deze locatie betekent naast een uitbreiding van groen ook de sanering van een stuk vervuilde ondergrond.
	D		Open Enschede		
		1	Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen	1. Wijze van communiceren 2. Vertaling van menselijke maat in regelgeving	N.v.t.
		2	Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente	1. Samenwerking met andere partners 2. Faciliteren initiatieven vanuit de samenleving	Voor de gebiedsontwikkeling wordt onder meer samengewerkt met de gebiedseigenaren, verschillende projectontwikkelaars/bouwers en woningcorporaties. In de tussenliggende periode tot dat de bouw gestart wordt, zal door middel van placemaking en tijdelijke programmering ruimte gegeven worden voor initiatieven (onder meer culturele sector) en kan Enschede kennismaken met het gebied.
		3	Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente		N.v.t.
10.			Welke besluiten zijn er eerder al door de raad genomen?	Zie hiervoor.	
11.			Schrijf in hoofdlijn de planning uit (graag in 3 periodes: tussen nu en 2025, 2025 – 2030, 2030-2035), wanneer is welk	In 2024 wordt beoogd een samenwerkingsovereenkomst te sluiten, waarna zowel het plan als de daarvoor benodigde raadsbesluiten, voorgelegd zullen worden aan de raad. Tussen 2025 en 2035 zal het project gerealiseerd worden. Daarbij zal gestart worden	

		onderdeel/afwegingsinformatie gereed (woningen, voorzieningen, water, groen etc.)	met fase 1. Na een succesvolle verwerving van de locaties aan de zuiderval zal gestart worden met de ontwikkeling van dit deel van het plangebied.
--	--	--	--

PROJECT: DE KOP

De Kop				
< Kaartje ligging project >				
1.			Geef een beknopte samenvatting van het project.	De Kop is een van de belangrijkste centrumontwikkelingen en één van de laatste grote binnenstedelijke ontwikkellocaties in het centrum van Enschede. In het projectgebied komen diverse woontorens met in totaal rond de 550 appartementen. Deze locaties hebben verschillende bouwhoogtes met naast wonen ook beperkte ruimte voor kantoren en retail (circa 2800 m2). De inrichting tussen de gebouwen ontwikkelen we tot een groen, klimaatadaptief, verbindend en aantrekkelijk gebied om in te verblijven. Ook de aanloopstraten naar het gebied worden opnieuw ingericht, zodat er een aantrekkelijke, veilige en klimaatadaptieve entree naar het gebied en de binnenstad ontstaat.
2.			Is het project een fase binnen een grotere gebiedsontwikkeling ? Zo ja; schets kort de grote gebiedsontwikkeling en de samenhang tussen eerdere fasen en de fase van dit project	De ontwikkeling van De Kop is onderdeel van de ontwikkeling van de Boulevardzone. De gemeente is al zo'n 20 jaar bezig met de ontwikkeling van dit gebied. De eerste fase bestond uit de realisatie van een nieuw winkelhart en de grootste ondergrondse parkeergarage van Nederland de "Van Heek garage". De tweede fase bestond uit de verhuizing en concentratie van het ziekenhuis (MST) naar de binnenstad toe. Met het project De Kop zijn we aangekomen in de derde fase, bestaande uit de realisatie van woningen en voorzieningen op de vrijkomende en aanpalende locaties van het ziekenhuis.

3.			Waar ligt het (stadsdeel + kaartje)	 <p>Stedenbouwkundig plan De Kop</p>	
4.			Wat is de bijdrage aan de opgaven van de stad ?	Beschrijf zo concreet mogelijk of, en zo ja hoe het project bijdraagt aan het doel. Neem daarin indien mogelijk in ieder geval de onderstaande afwegingsinformatie op.	
	A		Inclusief Enschede		
		1	Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit (in levensonderhoud kunnen voorzien en een dak boven het hoofd)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Huisvesting bijzondere doelgroepen 2. Aandeel sociale woningbouw 3. Aandeel betaalbare woningen 4. Soort banen in gebiedsontwikkeling (voor welke doelgroep) 	Het project De Kop realiseert woningen voor diverse doelgroepen. Hierbij is ook aandacht voor mensen met een toenemende zorgbehoefte en de betaalbaarheid van woningen. Ruim de helft van de woningen bevindt zich in het betaalbare segment (huur/koop).
		2	Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken. (stimulerende leefomgeving en mensen zien naar elkaar om)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Draagt het project bij aan meer beweging, aan groenere leefomgeving/schone lucht? 2. Draagt het project bij aan het 	De openbare ruimte tussen de gebouwen wordt autoluw, groen en klimaatadaptief. De westelijke entree van de H.J. van Heekgarage wordt ondergronds gemaakt,

				stimuleren van ontmoetingen? 3. Fietsen en wandelen bevorderen boven autogebruik	zodat ook hier een groen een aantrekkelijke zone bovengronds ontstaat voor wandelaars en fietsers. Ook de aanloopstraten naar het gebied worden opnieuw ingericht, zodat er een aantrekkelijke, veilige en klimaatadaptieve entree naar het gebied en de binnenstad ontstaat. De openbare ruimte tussen de gebouwen wordt autoluw en groen zodat hier ontmoeten en recreëren wordt gestimuleerd.
		3	Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen (jeugdige groeit veilig en stabiel op, inwoners nemen deel aan de samenleving en iedere inwoner ontwikkelt talenten)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Goede spreiding scholen en sociale voorzieningen 2. wijkvoorzieningen 	In de plint van deelplan 1 komen voorzieningen ten behoeve van het concept dat in dit gebouw gaat landen (mensen met een toenemende zorgbehoefte) die ook door de rest van de omgeving kunnen worden gebruikt.
	B		Groen en duurzaam Enschede		
		1	Enschede is klimaatneutraal	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering van klimaatlabel van woningen (bestaande woningen of nieuwbouw) 2. Wijze van verwarmen in nieuw gebied 3. Aantal woningen met klimaatlabel A 4. Aantal woningen van het gas af 5. Omvang opwek hernieuwbare energie 6. Maatregelen voor hernieuwbare energie (batterij, trafo, voorkomen netcongestie etc.) 7. Aandacht voor reductie CO2 bij realisatie project 	<p>Het project De Kop realiseert een aantrekkelijke woonomgeving voor diverse doelgroepen. Deze woningen voldoen aan de meest actuele duurzaamheidseisen. Ook is er aandacht voor groendaken en het vergroenen van gevels om hittestress te verminderen en wateroverlast tegen te gaan.</p> <p>Het gedateerde gebouw van ING wordt gesloopt. Het voormalig Dish hotel en het voormalig SLO-kantoor zijn reeds gesloopt. Hiervoor in de plaats komen nieuwe gebouwen die voldoen aan de meest actuele duurzaamheidsstandaarden.</p>

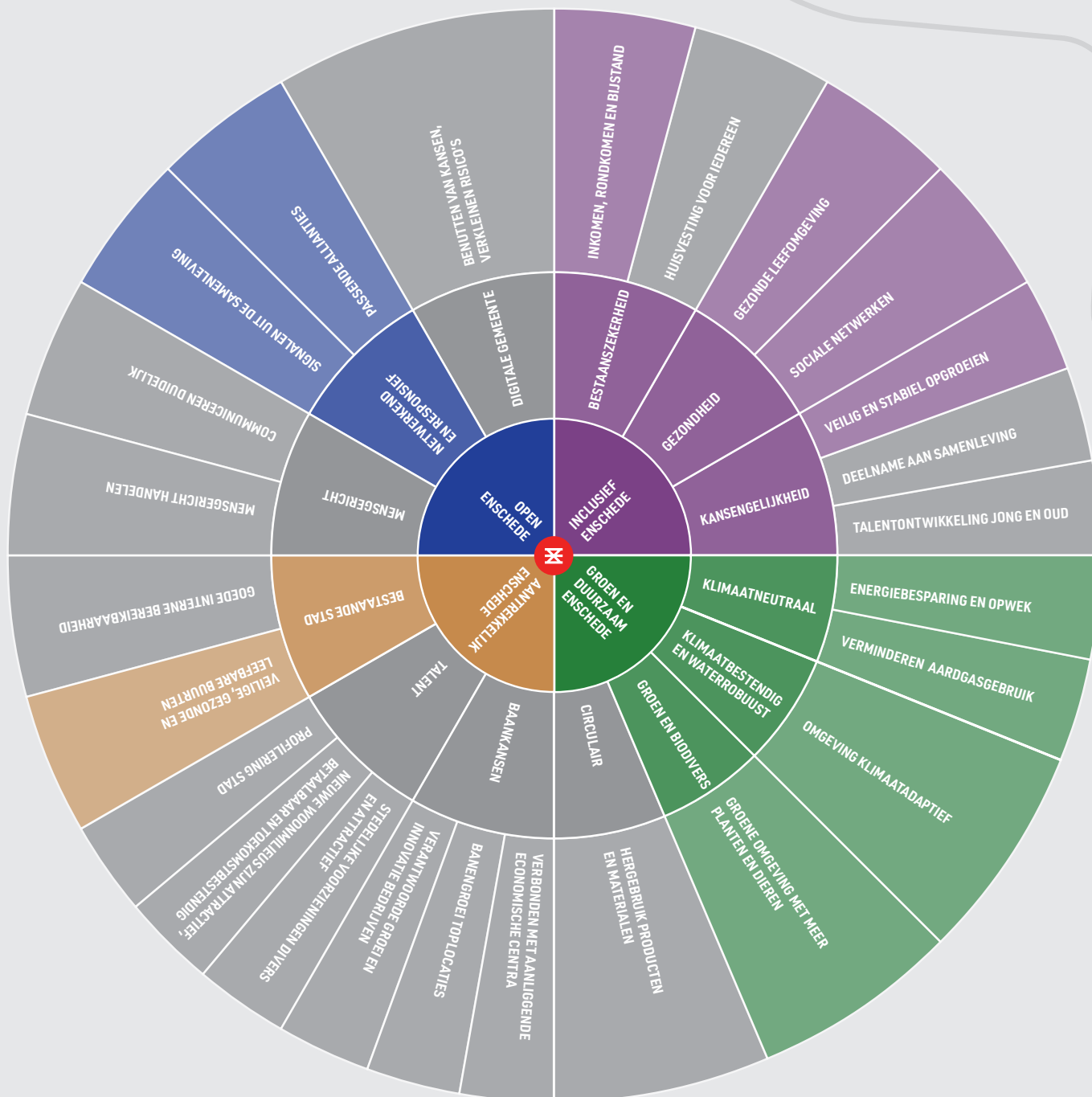
				(energiegebruik, transport, materialen)	Uitgangspunt is het opwekken van eigen energie middels zonnepalen. In warmte wordt voorzien door WKO en/of het aansluiten van de woningen op het warmtenet.
		2	Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stijging klimaatlabel openbare ruimte 2. Maatregelen voor vasthouden water 3. Maatregelen voor drinkwater/waterkwaliteit 	De openbare ruimte wordt een aantrekkelijker en groen verblijfgebied. Hiermee wordt hittestress verminderd en wateroverlast tegen gegaan. Door het vergroenen van het gebied wordt hittestress verminderd en kan water beter infiltreren in de bodem. Daarnaast zijn er worden er wadi's aangelegd om water te bergen bij hevige regenval. In de Haaksbergerstraat is een extra hemelwaterriool aangelegd om de waterproblematiek op deze specifieke locatie aan te pakken.
		3	Enschede is groen en biodivers	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toevoeging aantal bomen 2. Toevoeging m² groen (buurtgroen, stedelijk groen) 3. Versterken biodiversiteit 4. Daling hittestress 	Op dit moment is de openbare ruimte in het gebied zeer stenig. Er is veel asfalt en weinig groen. Hier wordt een grote verbeterslag gemaakt. De aanloopstraten naar het gebied worden groener, biodiverser en klimaatbestendiger onder andere door de aanleg van wadi's en het planten van extra bomen. De openbare ruimte tussen de gebouwen wordt een groen verblijfgebied voor fietsers en voetgangers. Op de gebouwen worden groendaken aangelegd om hittestress en fijnstof te beperken.

		4	Enschede is circulair	<ol style="list-style-type: none"> 1. Is de grondstoffeninzet van dit project circulair? 2. Is inkoop circulair? 3. Welke eisen stellen we aan ontwikkelaar o.g.v. circulariteit? 	Hergebruik van materialen en grondstoffen in uitgangspunt in deze gebiedsontwikkeling. Dit wordt meegegeven aan onze ontwikkelende partners en in de aanbesteding van de sloopwerkzaamheden. Bij de aanleg van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met circulariteit van de grondstoffen.
	C		Aantrekkelijk Enschede		
		1	Enschede heeft veel baankansen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Banengroei, aantal 2. Banengroei toplocaties, aantal 3. Bvo werkfuncties 4. Ruimte voor starters/broedplaatsen 5. Vermindering reistijd naar aanliggende economische centra 	Deze gebiedsontwikkeling versterkt het vestigingsklimaat door het creëren van commerciële ruimtes in de binnenstad. Daarnaast wordt een hoogwaardig en gemêleerd woningaanbod gecreëerd. Door de ontwikkeling van De Kop vindt er verdichting plaats in de directe nabijheid van het station, zodat er meer woningen beschikbaar komen voor de stad die direct gelegen zijn bij openbaar vervoer. Er wordt ongeveer 2800 m2 BVO commerciële ruimtes toegevoegd aan het gebied.
		2	Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bijdrage aan bruisende stad (stedelijke voorzieningen, binnenstad, cultuur) 2. Welke doelgroepen worden bediend 3. Bijdrage aan cultureel middenveld 4. Aantal toegevoegde woningen 5. Aantal woningen huur/koop 6. Aantal woningen onder NHG/boven NHG 	Het project zal leiden tot een radicale transformatie die zorgt voor een hoog stedelijk woonmilieu, versterking van de stadskern, functionele vernieuwing, hoogwaardige architectuur en ruimtelijke kwaliteit. Het zorgt hiermee voor een hogere belevingswaarde van de stad. Jongeren wonen graag dichtbij de voorzieningen en in een bruisende binnenstad. De gebiedsontwikkeling trekt talenten aan en houdt ze vast door het creëren van een hoogwaardig en

					gemêleerd woningaanbod voor diverse doelgroepen in een hoog stedelijke woonomgeving aangevuld met commerciële functies. Young professionals, gezinnen, starters, maar ook ouderen en mensen met een kleinere beurs kunnen hier een passende woning vinden. Op basis van het door de raad vastgestelde ontwikkelplan uit 2018 worden er circa 550 woningen toegevoegd.
		3	In Enschede kunnen je prettig en gezond wonen en leven	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering interne bereikbaarheid 2. Omvang herstructurering bestaande wijken/buurtten: aantal woningen, groenere leefomgeving, schone lucht, minder geluidsoverlast, gezonde bodem. 	Door grootschalige investeringen in de infrastructuur wordt de bereikbaarheid van het centrum aan de westzijde verbeterd en wordt bijgedragen aan de bereikbaarheid van dit nieuwe hoog stedelijke woongebied. De binnenstad wordt beter bereikbaar voor nood- en hulpdiensten door de verlegging van de busbaan in de Haaksbergerstraat. De aanloopstraten worden veiliger door het vervangen van de rotondes door kruispunten met verkeerslichten. Er worden beperkte meters aan commerciële functies toegestaan in het gebied. Hiermee wordt een aantrekkelijk verblijfgebied en woonmilieu gecreëerd voor de nieuwe bewoners, zonder concurrerend te zijn aan het winkel- en horeca-aanbod van de binnenstad.
	D		Open Enschede		
		1	Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wijze van communiceren 2. Vertaling van menselijke maat in regelgeving 	Niet van toepassing.

		2	Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samenwerking met andere partners 2. Faciliteren initiatieven vanuit de samenleving 	Voor het onderdeel vastgoedontwikkeling wordt samen gewerkt met een of meerdere ontwikkelaars.
		3	Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente		Niet van toepassing.
10.			Welke besluiten zijn er eerder al door de raad genomen?	2018: beschikbaar stellen krediet investeringen openbare ruimte, vaststellen grondexploitatie De Kop, vaststellen Ontwikkelpplan De Kop. 2023: aankoop ING	
11.			Schrijf in hoofdlijn de planning uit (graag in 3 periodes: tussen nu en 2025, 2025 – 2030, 2030-2035), wanneer is welk onderdeel/afwegingsinformatie gereed (woningen, voorzieningen, water, groen etc.)	2025-2026: <ul style="list-style-type: none"> - start realisatie deelplan 1 (265 woningen) 2025 – 2030: <ul style="list-style-type: none"> - start realisatie deelplan 2, 3 en 4: 314 woningen - vervolg werkzaamheden openbare ruimte 	

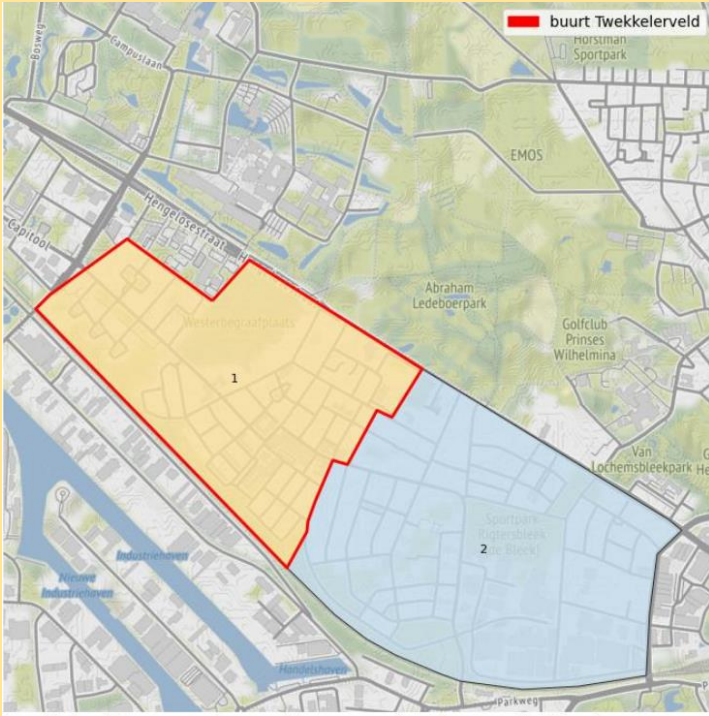
PROJECT: DIA TWEKKELERVELD

Integrale wijkaanpak Nieuw Tweekelerveld (voorheen: DIA Tweekelerveld)

1.		Geef een beknopte samenvatting van het project.	De integrale wijkaanpak Nieuw Tweekelerveld is een langjarige aanpak waarbij projecten en maatregelen op het gebied van wonen, energie & klimaat, economie, mobiliteit en sociale opgaven integraal in de wijk worden opgepakt. Het primaire doel is om de leefbaarheid en veiligheid in de wijk te verbeteren. Het is een samenwerking tussen de gemeente en de woningbouwcorporaties Domijn, De Woonplaats en Ons Huis.
2.		Is het project een fase binnen een grotere gebiedsontwikkeling ? Zo ja; schets kort de grote gebiedsontwikkeling en de samenhang tussen eerdere fasen en de fase van dit project	<p>Er is sprake van een breed gebiedsprogramma met verschillende projecten in verschillende fasen.</p> <p>De belangrijkste die in een voorbereidingsfase zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">- Pilot aardgasvrij Tweekelerveld (voorbereiding uitvoeringsplan warmtenet)- Vergroenen winkelcentrum Tweekelerveld;- Nieuwbouw IKC (Huis van de Wijk);- Transformatie bedrijventerrein Rigtersbleek;- Wijkverkeersplan Tweekelerveld. <p>Daarnaast zijn er een aantal lopende projecten in een uitvoeringsfase:</p> <ul style="list-style-type: none">- Groenblauw Tweekelerveld;- Diverse renovatie en verduurzamingsprojecten van de woningbouwcorporaties;- Newtonpark;- Assinkhof;- Aanpak energiearmoede (diverse ondersteunende maatregelen op het gebied van besparen en isoleren voor bewoners van Tweekelerveld)

			De integrale wijkaanpak Tweekelerveld heeft samenhang met de gebiedsprogramma's Kennispark en Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE).	
3.		Waar ligt het (stadsdeel + kaartje)	<p>De integrale wijk Tweekelerveld ligt in ons stadsdeel Noord. Het bestaat uit twee buurten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tweekelerveld 2. Tubantia – Toekomst. 	
				
4.		Wat is de bijdrage aan de opgaven van de stad ?	<p>Beschrijf zo concreet mogelijk of, en zo ja hoe het project bijdraagt aan het doel. Neem daarin indien mogelijk in ieder geval de</p>	

				onderstaande afwegingsinformatie op.	
	A		Inclusief Enschede		
		1	Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit (in levensonderhoud kunnen voorzien en een dak boven het hoofd)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Huisvesting bijzondere doelgroepen 2. Aandeel sociale woningbouw 3. Aandeel betaalbare woningen 4. Soort banen in gebiedsontwikkeling (voor welke doelgroep) 	<p>De wijk kent een brede spreiding in woningtypen, inkomensniveaus en gemiddelde leeftijd. Het totaal aan woningen is ongeveer 4500. Het gemiddelde inkomen ligt met €23.600 beduidend lager dan het gemiddelde in Enschede en er is sprake van sociale problematiek. De meest recente (sia) data bevestigt dit opnieuw. Het aantal woningen (sociale woningbouw) in het bezit van de corporaties is in de gehele wijk 46%. Specifiek in de buurt Tweekelerveld is dit percentage 76%. Daarnaast is er in de wijk relatief een hoog percentage kamergewijze verhuur. Dit levert soms woonoverlast op.</p> <p>Tweekelerveld heeft dus een divers karakter en spreekt een breed scala van bewoners aan. De ligging van de wijk tussen het Kennispark / UT en de binnenstad is een extra pluspunt</p> <p>In onze omgevingsvisie is opgeschreven dat de wijkaanpak Nieuw Tweekelerveld één van de sleutelprojecten waar we sociale en ruimtelijke verbeteringen willen realiseren. Daarbij willen we de bestaande gemeenschap respecteren maar ook nieuwe woonplekken toe voegen. We</p>

					combineren verdichten met het toevoegen van meer groen. Het huidige bedrijventerrein Rigtersbleek is een beoogde locatie voor een nieuwe stadswijk met ruimte voor cultuur, wonen en werken.
		2	Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken. (stimulerende leefomgeving en mensen zien naar elkaar om)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Draagt het project bij aan meer beweging, aan groenere leefomgeving/schone lucht? 2. Draagt het project bij aan het stimuleren van ontmoetingen? 3. Fietsen en wandelen bevorderen boven autogebruik 	<p>De openbare ruimte wordt ook een prettige plek om te verblijven en te ontmoeten.</p> <p>Met het wijkverkeersplan onderzoeken we op welke wijze we veilige fietsen en wandelen verder kunnen stimuleren.</p>
		3	Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen (jeugdige groeit veilig en stabiel op, inwoners nemen deel aan de samenleving en iedere inwoner ontwikkelt talenten)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Goede spreiding scholen en sociale voorzieningen 2. Wijkvoorzieningen 	Met de realisatie van een nieuw integraal kindcentrum (Huis van de Wijk) worden drie basisscholen samengevoegd. We combineren dat met andere ontmoetingsfuncties voor de wijk én geven de omliggende openbare ruimte een impuls. Deze toekomstige ontmoetingsplek voor de wijk zien we als een belangrijke ontwikkeling binnen de integrale wijkaanpak.
	B	Groen en duurzaam Enschede			
		1	Enschede is klimaatneutraal	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering van klimaatlabel van woningen (bestaande woningen of nieuwbouw) 2. Wijze van verwarmen in nieuw gebied 3. Aantal woningen met klimaatlabel A 4. Aantal woningen van het gas af 	<p>Tweckelerveld kent (volgens de beschikbare data) een gemiddeld laag klimaatlabel. Nog steeds bijna 2500 woningen heeft energielabel D of lager. Slechts 554 woningen (circa 11,6%) heeft energielabel A. Dit is dan ook reden om in Tweckelerveld extra in te zetten op isoleren van bestaande woningen en met het pilotproject aardgasvrij de woningen</p>

			<p>5. Omvang opwek hernieuwbare energie</p> <p>6. Maatregelen voor hernieuwbare energie (batterij, trafo, voorkomen netcongestie etc.)</p> <p>7. Aandacht voor reductie CO2 bij realisatie project (energiegebruik, transport, materialen)</p>	<p>stapsgewijs van het gas te krijgen. De komende 10 jaar is het streven om 25% aardgasvrije woningen te bereiken</p> <p>In de transitievisie warmte is Tweekelerveld aangewezen als pilotwijk voor het aardgasvrij maken. Hierbij wordt ook gekeken naar de haalbaarheid en betaalbaarheid voor inwoners. Als eerste stap is (en wordt) ingezet op besparen en isoleren. We zetten met een divers maatregelenpakket in op het bestrijden van energiearmoede (uitvoering Energiebespaarprogramma Enschede met o.a. gratis isolatiemaatregel voor inwoners van Tweekelerveld). Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om een aanvraag subsidie huisvestingsfonds te kunnen indienen voor particuliere woningverbetering.</p> <p>Er zijn diverse renovatie en sloop-nieuwbouw projecten van de corporaties. Deze genoemde ontwikkelingen dragen bij aan een verbetering van het aantal woningen dat klimaatneutraal en aardgasvrij is in Tweekelerveld.</p> <p>Tot slot geldt voor de hele wijk dat wij de duurzaamheidsinitiatieven van particulieren aanjagen, ondersteunen en faciliteren. Dat doen we met de hulp en ondersteuning van het Energieloket</p>
--	--	--	--	--

					Enschede en door Twekkelveld als prioritair gebied aan te merken in het kader van bijvoorbeeld ons isolatieprogramma.
		2	Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stijging klimaatlabel openbare ruimte 2. Maatregelen voor vasthouden water 3. Maatregelen voor drinkwater/waterkwaliteit 	Op het gebied van hittestress en wateroverlast is er ook urgentie in Twekkelveld. Daarom zoeken we binnen de integrale wijkaanpak ook nadrukkelijk naar koppelkansen. Bij reguliere plannen om riolering of wegen te vervangen/onderhouden, biedt dit kansen om extra te investeren en groen of blauw toe te passen in de openbare ruimte. Deze planningen proberen we (beter) op elkaar af te stemmen. Met het project Groen Blauw Twekkelveld en de plannen om het winkelcentrum te vergroenen nemen we maatregelen om hittestress en wateroverlast te voorkomen
		3	Enschede is groen en biodivers	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toevoeging aantal bomen 2. Toevoeging m2 groen (buurtgroen, stedelijk groen) 3. Versterken biodiversiteit 4. Daling hittestress 	Zie hierboven.
		4	Enschede is circulair	<ol style="list-style-type: none"> 1. Is de grondstoffeninzet van dit project circulair? 2. Is inkoop circulair? 3. Welke eisen stellen we aan ontwikkelaar o.g.v. circulariteit? 	N.v.t.
	C		Aantrekkelijk Enschede		
		1	Enschede heeft veel baankansen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Banengroei, aantal 2. Banengroei toplocaties, aantal 3. Bvo werkfuncties 	We leggen in 2024 de gebiedsvisie op het bedrijventerrein Rigtersbleek voor aan de raad. Deze visie gaat uit van deels

				4. Ruimte voor starters/broedplaatsen 5. Vermindering reistijd naar aanliggende economische centra	transformatie naar wonen, maar ook van een kwalitatieve impuls van de bedrijven. We koesteren de bedrijven die passen in gemengde woon-werkgebieden en buurten en stimuleren hiermee wijkeconomie.
		2	Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld	1. Bijdrage aan bruisende stad (stedelijke voorzieningen, binnenstad, cultuur) 2. Welke doelgroepen worden bediend 3. Bijdrage aan cultureel middenveld 4. Aantal toegevoegde woningen 5. Aantal woningen huur/koop 6. Aantal woningen onder NHG/boven NHG	<p>Tweckelerveld ligt dicht bij het centrum en is een wijk die in toenemende mate aantrekkingskracht heeft op een jongere generatie. Er is relatief ook veel sprake van onzelfstandige bewoning. De nabijheid van de binnenstad en de UT in combinatie met relatieve betaalbaarheid van woningen maakt dat dit een interessant gebied is voor talent om te wonen.</p> <p>Er worden op verschillende plekken in de wijk woningen toegevoegd. Newtonpark en Assinkhof zijn concrete voorbeelden en in de verdere toekomst onderzoeken we het toevoegen van woningen rondom de corridor en het bedrijventerrein Rigttersbleek. We onderzoeken daarnaast waar overige kansen liggen voor inbreiding en het toevoegen van woningen.</p> <p>Door bij nieuwbouw naast goedkope en betaalbare woningen ook middel dure en dure woningen toe te voegen wordt de aantrekkelijkheid van Tweckelerveld verder vergroot en wordt het aantal doelgroepen uitgebreid.</p>

					<p>In de investeringsagenda hebben we op dit moment 38 woningen opgenomen met een grondexploitatie waar een financieel tekort op zit. Dit zijn 18 koopwoningen aan de Zevensterstraat en 30 sociale huurwoningen binnen de corridorlocatie.</p> <p>In totaal worden er de komende tijd circa 200 woningen toegevoegd. Dit is nog exclusief de verkenning van inbreidingsmogelijkheden vanuit de SHE/Omgevingsvisie.</p>
		3	In Enschede kunnen je prettig en gezond wonen en leven	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering interne bereikbaarheid 2. Omvang herstructurering bestaande wijken/buurtten: aantal woningen, groenere leefomgeving, schone lucht, minder geluidsoverlast, gezonde bodem. 	<p>Het programma Nieuw Twekkelerveld richt zich primair op de veiligheid en leefbaarheid in de wijk.</p> <p>In algemene zin leidt het verbeteren van woningen, openbare ruimte en het aanpakken van de sociale problematiek</p> <p>De wijk ligt naast Kennispark (waarmee de fysieke verbinding nog kan worden versterkt)</p> <p>Wij gaan in 2024 aan de slag met een wijkverkeersplan voor Twekkelerveld.</p>
	D		Open Enschede		
		1	Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wijze van communiceren 2. Vertaling van menselijke maat in regelgeving 	<p>Voor onze projectcommunicatie maken we gebruik van digitale middelen, waaronder social media, digitale nieuwsbrieven en de website www.nieuwtwekkerveld.nl.</p>
		2	Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samenwerking met andere partners 	<p>Samen met partners en bewoners hebben we een ambitiedocument vastgesteld voor Twekkelerveld. In dit document hebben we</p>

				<p>2. Faciliteren initiatieven vanuit de samenleving</p> <p>ook kernwaarden vastgesteld. Eén van de kernwaarden is “Tweckelerveld ontwikkelen we samen”. We willen als gemeente de wijkaanpak niet alleen doen, maar nadrukkelijk ook samen met bewoners en ondernemers. Zij weten (nog beter dan wij) wat er in de wijk speelt. Daarom willen we iedereen de kans geven om onze plannen nog beter te maken en ondersteunen we spontane initiatieven.</p> <p>Het programma Nieuw Tweckelerveld is een samenwerking tussen de corporaties Domijn, De Woonplaats, Ons Huis en de gemeente Enschede. Daarnaast werken wij ook samen met welzijnsorganisaties, bewoners en andere stakeholders. Ten aanzien van de energietransitie staan wij in contact met Twence, Ennatuurlijk en Enexis.</p>
		3	Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente	
10.			Welke besluiten zijn er eerder al door de raad genomen?	In de door de raad vastgestelde Transitievisie Warmte is Tweckelerveld aangewezen als pilot, om de wijk aardgasvrij maken. Voor verschillende projecten binnen het programma, waaronder de bouw van het Newtonpark, zijn door de raad ruimtelijke en financiële kader stellende besluiten genomen.
11.			Schrijf in hoofdlijn de planning uit (graag in 3 periodes: tussen nu en 2025, 2025 – 2030, 2030-2035), wanneer is welk onderdeel/afwegingsinformatie gereed (woningen, voorzieningen, water, groen etc.)	De planning van het Warmtenet is niet specifiek meegenomen. Mocht dit traject gaan lopen dan zal dit verspreid gaan over heel Tweckelerveld en zal dit mogelijk de complete 10 jaar duren.
			2024-2025	- Vergroenen van het winkelcentrum

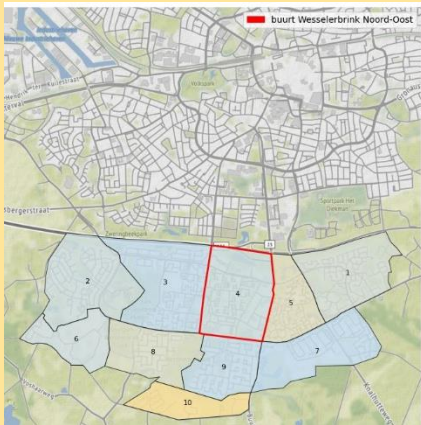
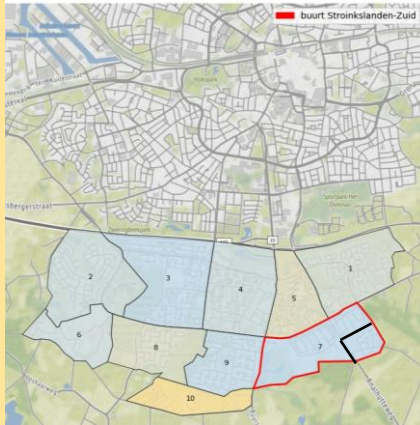
				<ul style="list-style-type: none"> - Het aankopen van de locatie 'huis van de wijk' - Het aankopen van de Hartmanlocatie op het Rigtersbleek terrein. - Verkenning aanvraag VHF
			2025-2030	<ul style="list-style-type: none"> - Het bovengronds vergroenen van het opnieuw aangelegde riool - Verhuizen schoollocaties naar het Huis van de wijk zodat de locatie van de zevenster en Paulusschool ontwikkeld kunnen worden. - Particuliere woningverbetering (VHF)
			2030-2035	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkeling corridor locatie - Ondergronds brengen hoogspanningskabels - Het aanleggen van groen in de openbare ruimte.

PROJECT: DIA ZUID

Integrale wijkaanpak Zuid (voorheen: Dia Zuid)				
1.			Geef een beknopte samenvatting van het project.	<p>De integrale wijkaanpak Zuid is een langjarige aanpak voor enkele wijken in stadsdeel Zuid waar een extra impuls nodig is om de complexe sociale- en fysieke vraagstukken het hoofd te kunnen bieden. Primaire doel is de leefbaarheid en de (sociale) veiligheid in de wijk te verbeteren. Binnen de wijkaanpak werken professionele organisaties, waaronder woningbouwcorporaties, zorg- en welzijnsorganisaties, gemeente en bewoners samen aan de beoogde doelen. In Enschede Zuid zijn de wijken Wesselerbrink NO ('t Lang) en de buurt Hanenberglanden in Stroinkslanden Zuid vanuit de Stedelijke Investerings Afweging (SIA) geprioriteerd. Deze kwetsbare wijken kennen onder andere op het gebied van taal, inkomen, (energie)armoede, (woon)overlast, criminaliteit, leefbaarheid en veiligheid grote uitdagingen.</p>
2.			Is het project een fase binnen een grotere gebiedsontwikkeling ? Zo ja; schets kort de grote gebiedsontwikkeling en de samenhang tussen eerdere fasen en de fase van dit project	<p>Er wordt een plan van aanpak gemaakt voor het vervolg en organisatie van de integrale wijkaanpak in Zuid. Op dit moment wordt er vanuit verschillende lijnen gewerkt aan zaken die later bij elkaar gevoegd zullen worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vanuit de gemeente brede aanpak Energiearmoede worden kleinere maatregelen voor woningeigenaren begeleid. Daarnaast wordt specifiek voor Zuid (naast Twekkelerveld) ingestoken op het aanbieden van een isolerende maatregel (spouwmuurisolatie) voor particuliere woningeigenaren die in de doelgroep energiearmoede vallen. Vanuit dit traject zullen ervaringen worden opgedaan met de wijze waarop we bewoners kunnen bereiken. De geleerde lessen nemen we mee in de wijkaanpak. - Het uitwerken van een gemeentebreed Energiebesparingsplan Enschede. Op basis van dit plan wordt een aanvraag voor het Nationaal Isolatie Programma ingediend. Dit plan geeft een voorzet voor de te volgen stappen van de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en de planning die daarbij gevolgd kan worden voor de middellange termijn. Dat heeft naast een

			<p>stadsbreed belang ook zeker een belang voor de prioriteitswijken in stadsdeel Zuid.</p> <p>De opstart van de integrale wijkaanpak betreft de prioriteitswijken Wesselerbrink NO (Het Lang) en Hanenberglanden (Stroinkslanden Zuid).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eind 2023 is een aanvraag ingediend bij het volkshuisvestingsfonds voor Hanenberglanden. Deze aanvraag is, onder voorbehoud besluit cofinanciering door de raad, toegekend. De meerjarige regeling specifieke uitkering (SPUK) Herstructurering volkshuisvesting heeft tot doel om als onderdeel van een integrale wijkaanpak, de leefbaarheid te verbeteren en de veiligheid in kwetsbare gebieden te bevorderen, primair door woningen te herstructureren, in het bijzonder de particuliere woningvoorraad en secundair door de inrichting van de omringende openbare ruimte. <p>De wijkaanpak kent een breed gebiedsgericht programma. Enkele projecten zijn in voorbereiding.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wesselerbrink Noord-Oost (Het Lang) <ul style="list-style-type: none"> a. Wijkaanpak <ul style="list-style-type: none"> Uitvoeringsplan Wijkaanpak <ul style="list-style-type: none"> • Ontwerp openbare ruimte/ondergrond Het Lang met o.a. Vervanging Warmtenet • Rioleringsopgave • Water b. Pilot Renovatiedeal Twente (aanpak energiearmoede) c. Uitvoering stadsdeel agenda <ul style="list-style-type: none"> De uitvoering van het Integraal ontwerp is het vliegwiel voor de opzet van de wijkaanpak Wesselerbrink Noord Oost. - Hanenberglanden: <ul style="list-style-type: none"> a. Wijkaanpak <ul style="list-style-type: none"> Uitvoeringsplan Wijkaanpak b. Uitvoering Project Volkshuisvestingsfonds(VHF) <ul style="list-style-type: none"> • Verbetering en verduurzaming woningen • Herstructurering openbaar groen
--	--	--	---

			<p>c. Uitvoering Stadsdeelagenda</p> <p>d. Herstructureringsopgave (sloop nieuwbouw) en aanpak openbare ruimte</p> <p>Het project uitvoering volkshuisvestingsfonds is het beoogde vliegwiel voor de opzet van de wijkaanpak Hanenberglanden.</p> <p>Een participatietraject maakt onlosmakelijk onderdeel uit de wijkaanpak. Er wordt gestart met een wijkanalyse, mogelijke koppelkansen, het opzetten van een overlegstructuur, een programmaplan en een communicatie- en participatieplan. De vervolgstap betreft het opstellen van een wijkvisie en de doorvertaling van verschillende gemeentelijke doelstellingen naar concrete projecten en activiteiten.</p>
3.		<p>Waar ligt het (stadsdeel + kaartje)</p>	<p>Hieronder de focusgebieden voor de integrale wijkaanpak in Zuid.</p> <p>Kaart 1: 't Lang (Rood) Wesselerbrink Noord-Oost (4)</p> <p>Kaart 2: Hanenberglanden (Zwart) dat ligt binnen Stroinkslanden Zuid (7)</p> <div> </div>
4.		<p>Wat is de bijdrage aan de opgaven van de stad ?</p>	<p>Beschrijf zo concreet mogelijk of, en zo ja hoe het project bijdraagt aan het doel. Neem daarin indien mogelijk in ieder geval de onderstaande afwegingsinformatie op.</p>

	A	Inclusief Enschede		
		1	Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit (in levensonderhoud kunnen voorzien en een dak boven het hoofd)	<div><div><div>1. Huisvesting bijzondere doelgroepen</div><div>2. Aandeel sociale woningbouw</div><div>3. Aandeel betaalbare woningen</div><div>4. Soort banen in gebiedsontwikkeling (voor welke doelgroep)</div></div><div><div>Algemeen</div><div>Binnen de wijkaanpak is extra aandacht voor de doelgroep huishoudens in energiearmoede. We helpen en ontzorgen de doelgroep zoveel mogelijk bij het nemen van energiezuinige maatregelen voor een lagere energierekening.</div><div>Hanenberglanden</div><div>We zetten de middelen van het volkshuisvestingsfonds, als onderdeel van de integrale aanpak, in voor het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid door:<ul style="list-style-type: none">• Herstructurering woningen en of verbetering particuliere woningvoorraad• (Her)inrichting omringende openbare ruimte.Een goed geïsoleerde- en verbeterde woning zorgt voor een lagere energierekening en stelt onderhoudskosten uit. Dit draagt direct bij aan de bestaanszekerheid.</div><div>Bij de uitwerking van het totale wijkplan worden ook mogelijke ontwikkellocaties verkend. We hebben daarbij oog voor betaalbare huisvesting voor jongeren, ouderen en zorgbehoevenden.</div><div>Daarnaast verkennen we met onze partners de kansen die de bestaande woningvoorraad biedt.</div></div></div>
		2	Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken. (stimulerende leefomgeving en mensen zien naar elkaar om)	<div><div><div>1. Draagt het project bij aan meer beweging, aan groenere leefomgeving/schone lucht?</div></div><div><div>We brengen samen met de betrokken partners en bewoners de verbetermogelijkheden voor meer beweging in de openbare ruimte in beeld. We benutten bij de realisatie daarvan waar mogelijk de koppelkansen. Dit kan o.a. bij ondergrondse projecten waar de openbare</div></div></div>

				2. Draagt het project bij aan het stimuleren van ontmoetingen? 3. Fietsen en wandelen bevorderen boven autogebruik	ruimte (deels) geherstructureerd wordt. Dit biedt kansen voor fiets- en wandelroutes, het creëren van ontmoetingsplekken en het creëren van een stimulerende groenere woonomgeving. We houden hierbij rekening met de wensen van de bewoners. Ook zetten we in op een verbeterde isolatie en ventilatie van de woning. Hierdoor neemt de vochtproblematiek in woningen af. Dit heeft een positief effect op de gezondheid.
		3	Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen (jeugdige groeit veilig en stabiel op, inwoners nemen deel aan de samenleving en iedere inwoner ontwikkelt talenten)	1. Goede spreiding scholen en sociale voorzieningen 2. Wijkvoorzieningen	Samen met de partners en bewoners wordt gekeken naar het realiseren van een aantrekkelijk woonmilieu. Binnen de wijkaanpak is aandacht voor de jeugdige bewoner. Gezond en veilig opgroeien, talentontwikkeling en meedoen naar vermogen en het bieden van passende ondersteuning maken onderdeel uit van de sociale component binnen de aanpak. Mogelijke effecten: De jeugd speelt en neemt deel aan sport en cultuur; gaat naar school en behaalt diploma's of een startkwalificatie.
	B		Groen en duurzaam Enschede		
		1	Enschede is klimaatneutraal	1. Verbetering van klimaatlabel van woningen (bestaande woningen of nieuwbouw) 2. Wijze van verwarmen in nieuw gebied 3. Aantal woningen met klimaatlabel A 4. Aantal woningen van het gas af 5. Omvang opwek hernieuwbare energie	De energietransitie is een essentieel thema binnen de integrale wijkaanpak. Er wordt ingezet op de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en versnelling van de totale verduurzamingsopgave. Waar mogelijk wordt de koppeling gemaakt met toekomstige warmtebronnen voor woningen en opwek hernieuwbare energie (zoals o.a. het plaatsen van zonnepanelen). We zetten in op klimaatbestendige woningen en omgeving, het isoleren van woningen voor lager energieverbruik, minder co2 uitstoot en lagere

				6. Maatregelen voor hernieuwbare energie (batterij, trafo, voorkomen netcongestie etc.) 7. Aandacht voor reductie CO2 bij realisatie project (energiegebruik, transport, materialen)	energielasten voor de langere termijn. We geven samen met de woningbouwcorporaties invulling aan de verduurzaming van woningen. De woningbouwcorporaties dragen zorg voor de (sociale) huurwoningen en de gemeente richt zich op de particuliere woningeigenaar. Informeren, besparen, isoleren en ventileren zijn daarin belangrijke onderdelen. De intentie is de particuliere woningeigenaar zoveel mogelijk te ontzorgen. Bij gespikkeld bezit (huur- en koopwoningen in één blok door elkaar) proberen we de particuliere woningeigenaar te laten meeliften op het aanbod en planning van de woningcorporaties.
		2	Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht	1. Stijging klimaatlabel openbare ruimte 2. Maatregelen voor vasthouden water 3. Maatregelen voor drinkwater/waterkwaliteit	Binnen de integrale wijkaanpak wordt samen met partners en bewoners gewerkt aan oplossingen om hittestress en wateroverlast te verminderen en droogte in de zomerperiode te voorkomen. We sturen op het klimaatbestendig maken van de tuinen en daken en groen blauw aanpassingen in de openbare ruimte. Waar mogelijk wordt deze opgave gekoppeld aan plannen voor vervanging van riolering en of onderhoud aan wegen.
		3	Enschede is groen en biodivers	1. Toevoeging aantal bomen 2. Toevoeging m2 groen (buurtgroen, stedelijk groen) 3. Versterken biodiversiteit 4. Daling hittestress	De wijkaanpak leidt tot een wijkplan. Daarin worden de verschillende projecten die bijdrage aan de diverse (gemeentelijke) doelstellingen beschreven. Hierin wordt nadrukkelijk gestuurd op de doelstellingen ten aanzien van groen, klimaat, hittestress, droogte etc. We zoeken, waar mogelijk, meer de groene verbinding tussen de wijk en het buitengebied. Deze doelstellingen

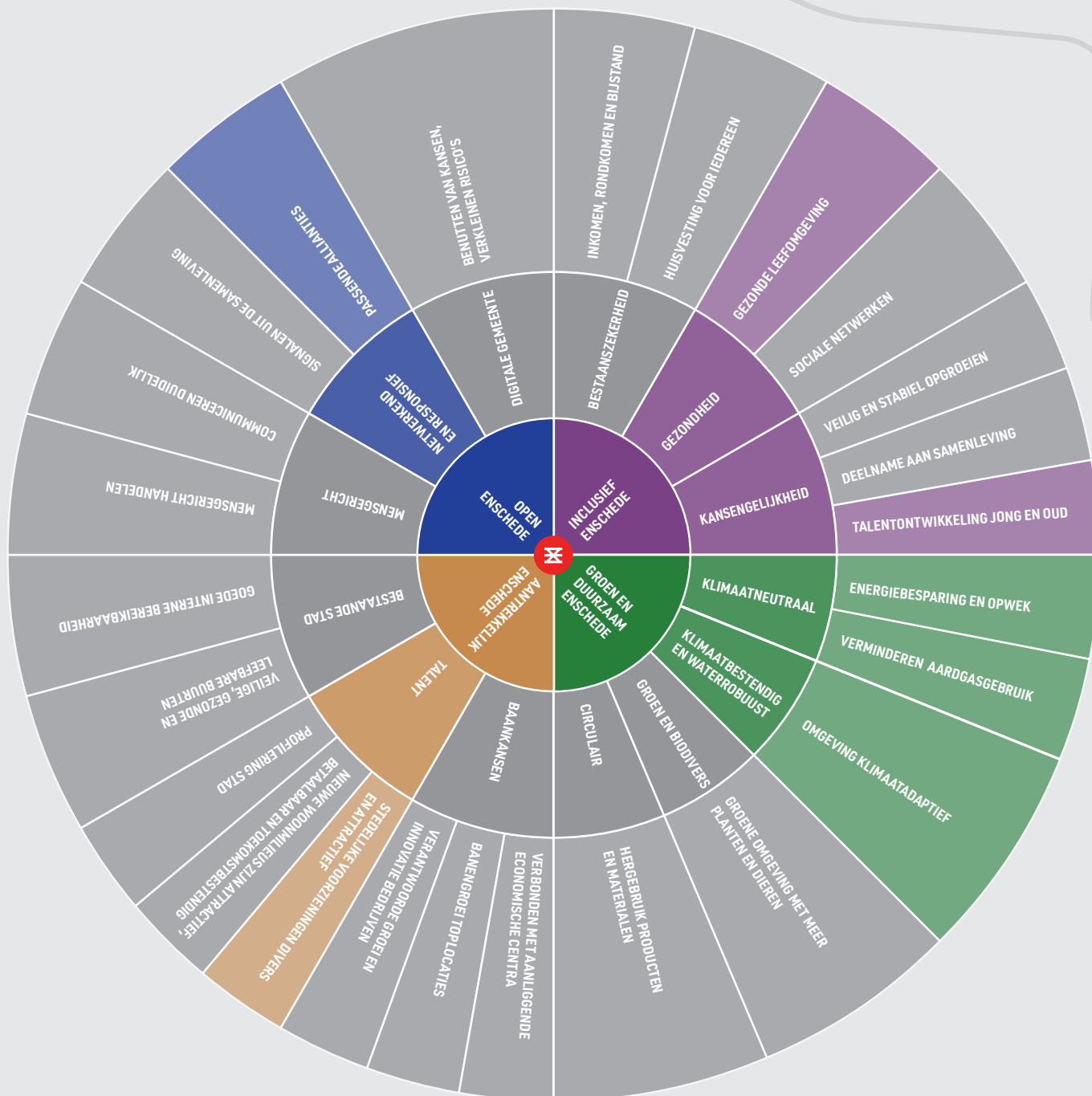
					maken onderdeel uit van de programma's van eisen en verwerkt in de uitvoeringsplannen.
		4	Enschede is circulair	<ol style="list-style-type: none"> 1. Is de grondstoffeninzet van dit project circulair? 2. Is inkoop circulair? 3. Welke eisen stellen we aan ontwikkelaar o.g.v. circulariteit? 	Circulariteit van grondstoffen en inkoop zijn uitgangspunten binnen de wijkaanpak. Bij de uitvoering van alle projecten stimuleren we het gebruik van circulaire stoffen en stellen daarvoor eisen op. Ook informeren we de particuliere woningeigenaar over het gebruik van biobased materiaal bij verduurzaming om de toepassing van bio-based producten te stimuleren.
	C		Aantrekkelijk Enschede		
		1	Enschede heeft veel baankansen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Banengroei, aantal 2. Banengroei toplocaties, aantal 3. Bvo werkfuncties 4. Ruimte voor starters/broedplaatsen 5. Vermindering reistijd naar aanliggende economische centra 	Door het verbeteren van het woonmilieu en de openbare ruimte in stadsdeel Zuid, wordt het ook voor ondernemingen aantrekkelijker om zich in Enschede Zuid te vestigen. Dit kan een groei van de wijk economie en extra banen tot gevolg hebben.
		2	Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bijdrage aan bruisende stad (stedelijke voorzieningen, binnenstad, cultuur) 2. Welke doelgroepen worden bediend 3. Bijdrage aan cultureel middenveld 4. Aantal toegevoegde woningen 5. Aantal woningen huur/koop 	We sturen in stadsdeel Zuid waar mogelijk aan op een meer divers woningaanbod. Bij het schrijven van de wijkplannen Wesselbrink ('t Lang) en Hanenberglanden zal hierop gestuurd worden. Ook wordt naast de goedkope en betaalbare woning gekeken naar een duurder segment woning. De ontwikkelkansen in Zuid als oplossing voor de woonvraag worden verkend. Een meer divers woningaanbod vergroot de aantrekkingskracht op de benoemde wijken en bereikt meerdere doelgroepen.

				6. Aantal woningen onder NHG/boven NHG	
		3	In Enschede kunnen je prettig en gezond wonen en leven	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering interne bereikbaarheid 2. Omvang herstructurering bestaande wijken/buurtten: aantal woningen, groenere leefomgeving, schone lucht, minder geluidsoverlast, gezonde bodem. 	<p>De integrale wijkaanpak richt zich primair op het vergroten van de (sociale) veiligheid en de leefbaarheid in de wijk. We zetten binnen die aanpak onder andere in op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verminderen criminaliteit, waaronder illegale (onder)verhuur en straatcriminaliteit(dealen) • verbetering van openbaar groen • een gezond binnenklimaat van woningen • verminderen van geluidsoverlast <p>Een laag percentage (drugs)criminaliteit creëert een veiligere leefomgeving en hogere waardering van de woonomgeving. Meer groen zorgt voor een gezondere omgeving. Goede ventilatie in woningen vermindert de vochtproblematiek en gezondheidsklachten. Verbeterde (glas) isolatie vermindert tevens de geluidsoverlast. Daarnaast verkennen we samen met onze professionele partners en bewoners de mogelijkheden voor herstructurering.</p>
	D		Open Enschede		
		1	Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wijze van communiceren 2. Vertaling van menselijke maat in regelgeving 	<p>Communicatie en participatie zijn enorm belangrijk bij de wijkaanpak. Hiervoor wordt een richtinggevend communicatie- en participatieplan opgesteld. Per wijk wordt dit plan samen met de partners en bewoners op maat gemaakt. Het doel is zoveel mogelijk bewoners te bereiken. We zetten daarvoor onder andere in op een optimale digitale informatieverstrekking via de diverse kanalen, extra welzijnswerk voor bewoners die digitaal moeilijk te bereiken zijn en een</p>

					<p>onderzoek door Hogeschool Saxion om te kijken wat er nodig is om het bereik te vergoten.</p> <p>De fysieke ingrepen in Hanenberglanden (VHF) en vervanging warmtenet 't Lang vormen een vliegwiel voor de wijkaanpak. Achter de voordeur komen zien we als een kans. Hierdoor komen in gesprek over verduurzaming, langer zelfstandig wonen, signaleren mogelijke (sociale) problemen en verwijzen, waar nodig, bewoners door naar onze (sociale) partners.</p>
		2	Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samenwerking met andere partners 2. Faciliteren initiatieven vanuit de samenleving 	<p>Om een duurzaam verschil te maken moeten diverse disciplines (binnen en buiten de gemeente) met inwoners samen werken aan de vraagstukken.</p> <p>We zijn onderdeel van een netwerksamenleving en hebben onze partners nodig om alle doelstellingen gerealiseerd te krijgen. Binnen de wijkaanpak werkt de gemeente onder andere samen met woningcorporaties, zorg- en welzijnsorganisaties, ondernemers, bewoners en andere stakeholders. Per project sluiten andere partners aan. Ten aanzien van de infrastructurele werkzaamheden wordt ook met o.a. Ennatuurlijk, Enexis en Vitens samengewerkt. Binnen de wijkaanpak wordt ook ruimte gegeven aan bewonersinitiatieven. De gemeente kan daarbij adviseren en faciliteren.</p>
		3	Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente		Binnen de wijkaanpak streven we een optimale digitale informatieverstrekking na.
10.			Welke besluiten zijn er eerder al door de raad genomen?	N.v.t.	

11.		<p>Schrijf in hoofdlijn de planning uit (graag in 3 periodes: tussen nu en 2025, 2025 – 2030, 2030-2035), wanneer is welk onderdeel/afwegingsinformatie gereed (woningen, voorzieningen, water, groen etc.)</p>	<p><u>Globale planning wijkaanpak</u></p> <p>2024-2025: Opstellen programmaplan, communicatie- en participatieplan en start participatietraject.</p> <p>2025-2035: Opstellen wijkvisie en doorvertaling gemeentelijke doelstellingen naar concrete projecten en activiteiten en daaraan uitvoering geven.</p> <p>NB: Ieder project binnen de wijkaanpak kent een eigen doorlooptijd en plan van aanpak.</p>
-----	--	---	---

PROJECT: DIEKMAN SPORTCAMPUS

Topsportcampus Diekman

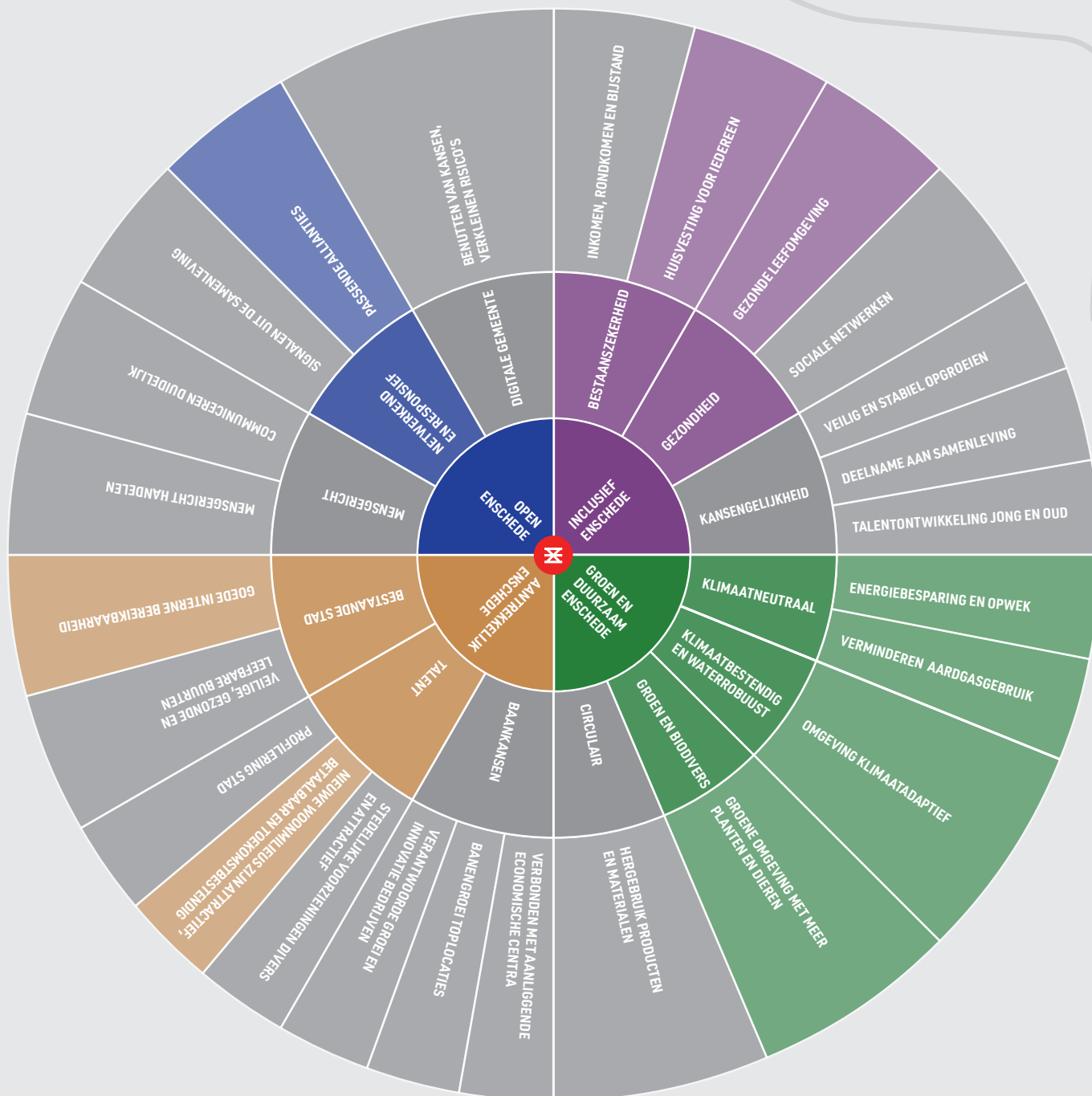
1.		Geef een beknopte samenvatting van het project.	Het doel is het creëren van een topsportklimaat in het gebied Diekman West. Een groot deel van het project bestaat uit de realisatie van een trainingscomplex voor FC Twente met daarbij een Sportmedisch datacentrum. In dit gebied wordt ook het nieuwe zwembad gerealiseerd. Het openbare terrein tussen alle sportvoorzieningen moet opnieuw worden ingericht zodat het een aantrekkelijk gebied wordt. Ook leggen we hier een nieuw waterafvoersysteem aan voor afvoer van water uit de wijk Varvik-Diekman.
2.		Is het project een fase binnen een grotere gebiedsontwikkeling ? Zo ja; schets kort de grote gebiedsontwikkeling en de samenhang tussen eerdere fasen en de fase van dit project	Het is geen onderdeel van een grotere gebiedsontwikkeling maar hangt wel samen met projecten in de directe omgeving zoals de nieuwbouw van het zwembad en de sportclustering op Diekman Oost.

3.			Waar ligt het (stadsdeel + kaartje)		Dit ligt in stadsdeel Oost.
4.			Wat is de bijdrage aan de opgaven van de stad ?	Dit project draagt vooral bij aan het vasthouden van talent. Daarbij gaat het zowel om sporters als om partijen die hieraan gerelateerd zijn en daarmee banen realiseren in Enschede op zowel Sport-Medisch gebied als op het gebied van data analyse.	
	A		Inclusief Enschede		
		1	Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit (in levensonderhoud kunnen voorzien en een dak boven het hoofd)	n.v.t.	
		2	Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken. (stimulerende leefomgeving en mensen zien naar elkaar om)	Dit project is in eerste instantie gericht op topsporters. Maar ook de LOOT leerlingen van het stedelijk lyceum als leden van amateursportverenigingen kunnen gebruik maken van een deel van de faciliteiten. Bovendien is bekend dat de trainingen van de FC Twente selectie vaak bezocht worden door vaste (vaak oudere) supporters waarvoor dit ook een plek is voor sociale contacten.	

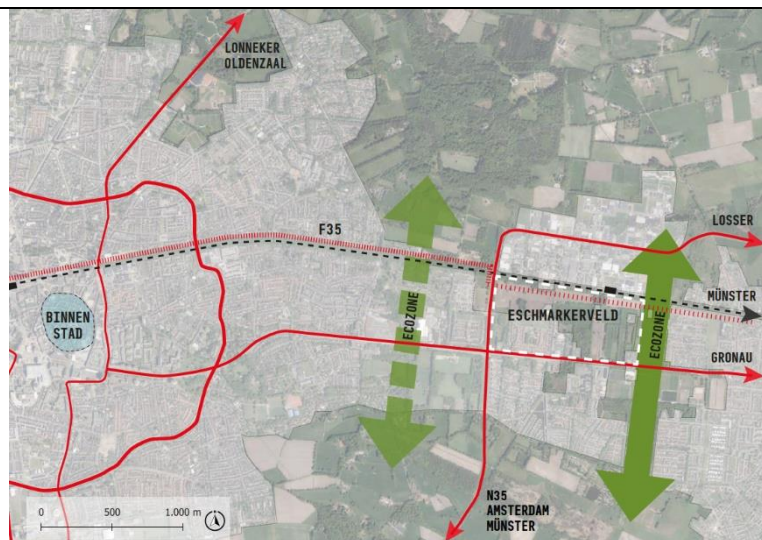
		3	Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen (jeugdige groeit veilig en stabiel op, inwoners nemen deel aan de samenleving en iedere inwoner ontwikkelt talenten)	Op Diekman Oost worden de amateursporten gebundeld op Diekman west de topsporten.	
	B		Groen en duurzaam Enschede		
		1	Enschede is klimaatneutraal	Het gebouw van het trainingscomplex en het SMDC worden energieneutraal gerealiseerd. Er is ook veel aandacht voor eigen energievoorziening en wateropvang.	
		2	Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht	In de herstructurering wordt ook de waterafvoer van de wijk Varvik Diekman opgenomen door een nieuw aan te leggen bovengrondse waterafvoer.	
		3	Enschede is groen en biodivers	Voor het plan moeten helaas een aantal bomen worden gekapt maar deze worden gecompenseerd in de nieuw aan te leggen openbare ruimte	
		4	Enschede is circulair	Nog niet bekend.	
	C		Aantrekkelijk Enschede		
		1	Enschede heeft veel baankansen	Het sportmedisch datacentrum (SMDC) biedt onderdak aan verschillende organisaties die zich inzetten op het snijvlak van sport, gezondheidzorg, onderzoek en data analyse. Dit biedt arbeidsplaatsen in het hoge segment. Het onderhoud en beheer van het sportcomplex en de openbare ruimte biedt banen in alle segmenten.	
		2	Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld	Een topsportvoorziening als deze biedt sporttalent de mogelijkheid om zich in Enschede te ontwikkelen en voorkomt dat ze moeten vertrekken naar andere delen van het land.	
		3	In Enschede kunnen je prettig en gezond wonen en leven	Het draagt bij aan het voorzieningsklimaat in Enschede.	
	D		Open Enschede		

		1	Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen	n.v.t.	
		2	Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente	Er is sprake van een netwerkorganisatie in het SMDC en het trainingscomplex. Partijen die bijvoorbeeld betrokken zijn : Pro F, OCON, UT, Saxion, MST, Demcon, FC Twente.	
		3	Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente	n.v.t.	
10.			Welke besluiten zijn er eerder al door de raad genomen?	Intentieovereenkomst op 4 februari 2021	
11.			Schrijf in hoofdlijn de planning uit (graag in 3 periodes: tussen nu en 2025, 2025 – 2030, 2030-2035), wanneer is welk onderdeel/afwegingsinformatie gereed (woningen, voorzieningen, water, groen etc.)	Bouwrijp maken in 2024-2025 Bouw trainingscomplex en SMDC in 2025 In gebruik name trainingscomplex en SMDC zomer 2026 Aanleg OR in 2026	

PROJECT: ESCHMARKERVELD

Eschmarkerveld

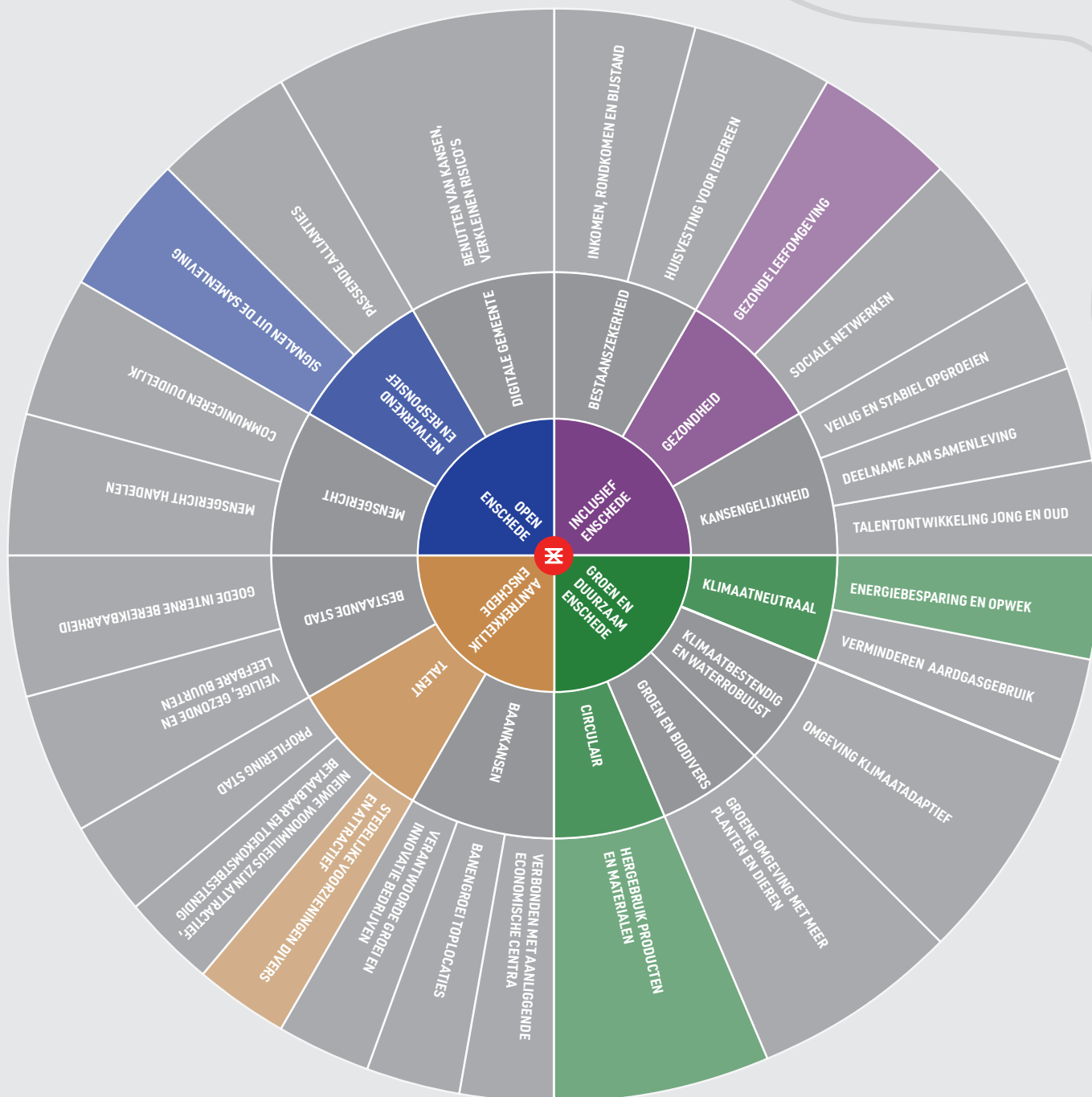
1.		Geef een beknopte samenvatting van het project.	Realisatie van een woonwijk van circa 800, grotendeels betaalbare, woningen voor een brede doelgroep in een groen en gezonde omgeving.	
2.		Is het project een fase binnen een grotere gebiedsontwikkeling ? Zo ja; schets kort de grote gebiedsontwikkeling en de samenhang tussen eerdere fasen en de fase van dit project	Het gebied maakte ooit deel uit van de Vinex ontwikkeling Eschmarke. Het is nu een op zichzelf staande ontwikkeling.	
3.		Waar ligt het (stadsdeel + kaartje)	Stadsdeel Oost, kaartje zie boven	
4.		Wat is de bijdrage aan de opgaven van de stad ?	Beschrijf zo concreet mogelijk of, en zo ja hoe het project bijdraagt aan het doel. Neem daarin indien mogelijk in ieder geval de onderstaande afwegingsinformatie op.	
	A	Inclusief Enschede		
		1 Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit (in levensonderhoud kunnen voorzien en een dak boven het hoofd)	Op het Eschmarkerveld realiseren we een gemengd programma voor diverse doelgroepen, waarin ook ruimte is voor bijzondere doelgroepen zoals duurzame pioniers en ouderen die een seniorenhof willen realiseren. Het aandeel sociale	

				huur is ca. 20% en ruim 70% van de woningen valt in de betaalbare categorie. Er is nog niet besloten of er extra eisen aan de duurzaamheid van de woningen gesteld gaan worden die verder gaan dan de algemeen geldende normen.
		2	Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken. (stimulerende leefomgeving en mensen zien naar elkaar om)	In het koersdocument is vastgelegd dat groen, gezond en gemengd de hoofdthema's zijn voor de wijk. Dit betekent dat bij het uitwerken van de plannen het realiseren van een groene woonomgeving die uitnodigt tot beweging en ontmoeting een belangrijk uitgangspunt is. Dit resulteert in een uitgebreid netwerk van fiets- en wandelpaden. Daarnaast vergroot de integratie van de F35 Enschede - Gronau in de wijk een extra stimulans om de fiets te gebruiken.
		3	Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen (jeugdige groeit veilig en stabiel op, inwoners nemen deel aan de samenleving en iedere inwoner ontwikkelt talenten)	Zie ook onder punt 1 en 2. Door het behouden en aanvullen van bestaande groenstructuren hebben nagenoeg alle woningen in het Eschmarkerveld direct contact met openbaar groen. Vanwege de hoge grondwaterstanden in het Eschmarkerveld is in het masterplan veel aandacht voor ontwatering en waterberging, wat resulteert in een robuuste groen/blauwe structuur in het gebied. In het Eschmarkerveld wordt ruimte geboden aan het toevoegen van sociaalmaatschappelijke en zorgvoorzieningen. De realisatie van de nieuwe wijk vergroot bovendien het draagvlak voor het grote aanbod aan voorzieningen in de directe omgeving (winkelcentrum, sportvoorzieningen, basisscholen). Deze voorzieningen hebben in de huidige situatie te kampen met onderbenutting.
	B		Groen en duurzaam Enschede	
		1	Enschede is klimaatneutraal	Het Eschmarkerveld wordt volgens de nieuwste duurzaamheidsnormen ontwikkeld. We overwegen nog om in delen van het gebied de lat een stukje hoger te leggen. De hele wijk wordt gasloos ontwikkeld. We overwegen nog om in deelprojecten meer aandacht te vragen voor bijvoorbeeld circulariteit en biobased bouwen. Strijdigheid van ambities (energie, circulair, biobased, betaalbaar,) is hierbij wel een aandachtspunt.
		2	Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht	Veel volwassen groen in combinatie met een robuuste waterstructuur maken Eschmarkerveld klimaatbestendig. In het gedeelte van de wijk met de hoogste grondwaterstanden wordt het ontwerp hierop aangepast. Zo is het mogelijk om in een gebied met zeer hoge grondwaterstanden toch veel woningen te realiseren.
		3	Enschede is groen en biodivers	De ontwikkeling van Eschmarkerveld draait om het behoud van de vele volwassen bomen in het gebied. Deze worden aangevuld met nieuwe bomen en ander groen. Per saldo wordt het gebied natuurlijk niet groener door de ontwikkeling van een

				<p>woonwijk in landelijk gebied. De biodiversiteit wordt versterkt door de centrale beekzone te verbinden met de ecozone ten oosten van de wijk en bij de inrichting van de buitenruimte uit te gaan van doelsoorten zoals de kamsalamander. Daarnaast compenseert het project (grotendeels buiten het plangebied) het wegvallen van leefgebied voor kleine marterachtigen en egels door het creëren van nieuw leefgebied dat aansluit op bestaande natuur en de ecozone.</p>
		4	Enschede is circulair	<p>Circulariteit is een belangrijk uitgangspunt. We laten dit terugkomen in de uitgiftecriteria en in onze eigen keuzes bij de inrichting van de openbare ruimte. Specifieke eisen aan ontwikkelende partijen moeten nog worden uitgewerkt. Strijdigheid van ambities (energie, circulair, biobased, betaalbaar,) is hierbij wel een aandachtspunt.</p>
	C		Aantrekkelijk Enschede	
		1	Enschede heeft veel baankansen	<p>Eschmarkerveld is nagenoeg volledige een woonontwikkeling waarbij de hooguit de realisatie van enkele voorzieningen en werken aan huis een bescheiden bijdrage zal leveren aan de banengroei. Voor de toekomstige bewoners is de bereikbaarheid van banen via alle modaliteiten (fiets, bus, trein en auto) uitstekend.</p>
		2	Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld	<p>Eschmarkerveld voegt woningaanbod toe voor mensen die graag in een groene wijk willen wonen op fietsafstand van het centrum. Eschmarkerveld gaat een diverse doelgroep bedienen die een dergelijk woonmilieu zoekt. Er worden ca. 800 woningen toegevoegd, waarvan ca. 20% sociale huur, 15% midden huur, 50% betaalbare koopwoningen (onder 355k) en ca. 10% duurdere koopwoningen (projectontwikkeling en kaveluitgifte), ook is er ruimte voor bijzondere woonconcepten (5%).</p>
		3	In Enschede kunnen je prettig en gezond wonen en leven	<p>In samenwerking met mobiliteitsbeleid wordt onderzocht of het verleggen van de buslijn naar Losser naar een route via Eschmarkerveld, station Eschmarke en Euregio Bedrijvenpark kan bijdragen aan het verbeteren van de bereikbaarheid. Dit zou meer betekenis geven aan het station Eschmarke (snelst met OV en auto bereikbare station vanuit Losser). De uitstekende bereikbaarheid per fiets (F35) draagt bij aan een lager autobezit en -gebruik en daarmee aan een beter leefklimaat in de nieuwe wijk.</p>
	D		Open Enschede	

		1	Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen	N.v.t.
		2	Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente	De planontwikkeling wordt afgestemd met stakeholders zoals ProRail, NS, Landschap Overijssel en Euregio Bedrijvenpark. Daarnaast verkennen we met initiatiefnemers zoals de stichting Seniorenhof of bijzondere woonconcepten waar vraag naar is op het Eschmarkerveld kunnen landen.
		3	Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente	N.v.t.
10.			Welke besluiten zijn er eerder al door de raad genomen?	Vaststelling van het Koersdocument in 2022.
11.			Schrijf in hoofdlijn de planning uit (graag in 3 periodes: tussen nu en 2025, 2025 – 2030, 2030-2035), wanneer is welk onderdeel/afwegingsinformatie gereed (woningen, voorzieningen, water, groen, etc.)	T/m 2025: afronden bestemmingsplan, bouwrijp maken en woonrijp maken hoofdstructuren (F35, beekzone, hoofdontsluitingen, groenstructuren) 2025-2030: oplevering ca. 100 woningen per jaar inclusief aangrenzende openbare ruimte 2030-2035: oplevering ca. 100 woningen per jaar t/m 2033, afronding inrichting openbare ruimte en overdracht aan beheer.

PROJECT: ZWEMBAD DE BRUG

Gebiedsontwikkeling Glanerbrug

1.			Geef een beknopte samenvatting van het project.	<p>Er is besloten over te gaan tot sloop van Zwembad De Brug. Een alternatief zwembad blijkt niet haalbaar te zijn op deze plek. Er zijn twee moties aangenomen voor fysieke ontwikkelingen Glanerbrug waar de middelen die gereserveerd stonden voor een zwembad ingezet kunnen worden. Een motie over gecombineerde sporthal/zwembad bij Noabersport en een motie over een ontmoetingsplek in het hart van Glanerbrug.</p>
2.			Is het project een fase binnen een grotere gebiedsontwikkeling ? Zo ja; schets kort de grote gebiedsontwikkeling en de samenhang tussen eerdere fasen en de fase van dit project	<p>Ja. Beide moties dragen bij aan een sterk voorzieningencluster in een kwetsbaar gebied in Glanerbrug. Het betekent een ontwikkeling in de fysieke ruimte voor sport, ontmoeten en activering. De ene motie biedt kansen om in het nieuwe ontmoetingscentrum plek te bieden voor bijvoorbeeld de bibliotheek, ambtelijke bezetting, wijkwijzer, wijkteams, politie en overige bezetting indien wenselijk. De andere motie is een impuls voor het dorp qua sport, bewegen en gezondheid. Het dorp Glanerbrug heeft dan door de huidige extra bouw op het maiskavel + Heidevlinder en op mogelijke verplaatsing van supermarkt Jumbo een gehele impuls.</p>

3.			Waar ligt het (stadsdeel + kaartje)	Stadsdeel Oost - Glanerbrug	
4.			Wat is de bijdrage aan de opgaven van de stad ?	Beschrijf zo concreet mogelijk of, en zo ja hoe het project bijdraagt aan het doel. Neem daarin indien mogelijk in ieder geval de onderstaande afwegingsinformatie op.	De uitvoering van de moties bieden ruimte voor de ontwikkeling van een duurzame sociaal maatschappelijke voorziening voor (kwetsbare) Glanerbrugers en samenwerkende partijen, zoals politie, wijkteam, gemeente, woningbouw, zorgpartijen, etc. En gezond leven en bewegen.
	A		Inclusief Enschede		
		1	Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit (in levensonderhoud kunnen voorzien en een dak boven het hoofd)	<ul style="list-style-type: none"> 1. Huisvesting bijzondere doelgroepen 2. Aandeel sociale woningbouw 3. Aandeel betaalbare woningen 4. Soort banen in gebiedsontwikkeling (voor welke doelgroep) 	n.v.t.
		2	Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken. (stimulerende leefomgeving en mensen zien naar elkaar om)	<ul style="list-style-type: none"> 1. Draagt het project bij aan meer beweging, aan groenere leefomgeving/schone lucht? 2. Draagt het project bij aan het stimuleren van ontmoetingen? 3. Fietsen en wandelen bevorderen boven autogebruik 	Het project draagt bij aan de ontmoeting van en tussen de Glanerbrugers, daarnaast biedt het ruimte aan het organiseren van activiteiten in de ruimte, die bijdragen aan binding. De motie voor sporthal en zwembad draagt sowieso bij aan bewegen en gezonder leven.
		3	Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen (jeugdige groeit veilig en stabiel op, inwoners nemen deel aan de samenleving en iedere inwoner ontwikkelt talenten)	<ul style="list-style-type: none"> 1. Goede spreiding scholen en sociale voorzieningen 2. wijkvoorzieningen 	Deze ontmoetingsplek komt in de kern van Glanerbrug. Waar veel voorzieningen, organisaties en activiteiten samenkomen. Dit zorgt ervoor dat inwoners deelnemen aan de samenleving. Via bijvoorbeeld de Dorpskamer worden ook mensen begeleid bij activiteiten en is er ruimte voor ontwikkeling van talenten. Bij een sporthal/zwembad gaat het vooral over

					deelnemer aan sportieve activiteiten in de samenleving.
	B		Groen en duurzaam Enschede		
		1	Enschede is klimaatneutraal	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering van klimaatlabel van woningen (bestaande woningen of nieuwbouw) 2. Wijze van verwarmen in nieuw gebied 3. Aantal woningen met klimaatlabel A 4. Aantal woningen van het gas af 5. Omvang opwek hernieuwbare energie 6. Maatregelen voor hernieuwbare energie (batterij, trafo, voorkomen netcongestie, etc.) 7. Aandacht voor reductie CO2 bij realisatie project (energiegebruik, transport, materialen) 	<p>Gaat om inrichting openbare ruimte in dit project: stijgt dit in klimaatlabel?</p> <p>De bouw van een nieuwe sporthal met zwembad moet energieneutraal en toekomstbestendig zijn. Dit geldt ook voor de bouw van een nieuwe ontmoetingsruimte.</p>
		2	Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stijging klimaatlabel openbare ruimte 2. Maatregelen voor vasthouden water 3. Maatregelen voor drinkwater/waterkwaliteit 	<p>De bouw van een nieuwe sporthal met zwembad moet energieneutraal en toekomstbestendig zijn. Dit geldt ook voor de bouw van een nieuwe ontmoetingsruimte.</p>
		3	Enschede is groen en biodivers	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toevoeging aantal bomen 2. Toevoeging m2 groen (buurtgroen, stedelijk groen) 3. Versterken biodiversiteit 4. Daling hittestress 	<p>De ontwikkelingen op beide plekken omvat ook een plan voor de buitenruimte die zo groen mogelijk is. En bijdraagt aan biodiversiteit.</p>

		4	Enschede is circulair	<ol style="list-style-type: none"> 1. Is de grondstoffeninzet van dit project circulair? 2. Is inkoop circulair? 3. Welke eisen stellen we aan ontwikkelaar o.g.v. circulariteit? 	Bij de opbouw van een nieuwe ontmoetingsplek en/of sporthal met zwembad zal het circulair werken randvoorwaardelijk zijn en is het de bedoeling om zoveel mogelijk aan recycling van bestaande materialen te doen.
	C		Aantrekkelijk Enschede		
		1	Enschede heeft veel baankansen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Banengroei, aantal 2. Banengroei toplocaties, aantal 3. Bvo werkfuncties 4. Ruimte voor starters/broedplaatsen 5. Vermindering reistijd naar aanliggende economische centra 	N.v.t.
		2	Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bijdrage aan bruisende stad (stedelijke voorzieningen, binnenstad, cultuur) 2. Welke doelgroepen worden bediend 3. Bijdrage aan cultureel middenveld 4. Aantal toegevoegde woningen 5. Aantal woningen huur/koop 6. Aantal woningen onder NHG/boven NHG 	N.v.t.
		3	In Enschede kunnen je prettig en gezond wonen en leven	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering interne bereikbaarheid 2. Omvang herstructurering bestaande wijken/buurtten: aantal woningen, groenere leefomgeving, schone lucht, minder geluidsoverlast, gezonde bodem. 	N.v.t.

	D		Open Enschede	
		1	Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen	1. Wijze van communiceren 2. Vertaling van menselijke maat in regelgeving N.v.t.
		2	Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente	1. Samenwerking met andere partners 2. Faciliteren initiatieven vanuit de samenleving De projecten bieden ruimte om met diverse partners samen te werken, die actief zijn in Glanerbrug, denk hierbij ook aan de Dorpsraad, jongerenwerk, welzijnswerk, scholen en sportverenigingen.
		3	Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente	N.v.t.
10.			Welke besluiten zijn er eerder al door de raad genomen?	De raad heeft eerder (2017) besloten het zwembad te sluiten. De raad heeft twee moties aangenomen (2023) om een ontmoetingsplek en sportvoorziening/zwembad te realiseren. Wens van de wethouder is om de 2,2 miljoen in te kunnen zetten voor Glanerbrug, welke eerder was aangewend voor de renovatie van het zwembad De Brug. Het is nog niet bekend of de plannen haalbaar zijn en wat voor tekorten erop zitten. Na de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek en bij kredietaanvraag (indien voor actualisatie 2025) of actualisatie 2025 besluiten of 2,2 miljoen aangewend kan worden voor het gebied en voor welk project. Bij de motie sporthal met zwembad staat expliciet vermeld dat de 2,2 miljoen uit de Investeringsagenda hierbij betrokken moet worden. Maar daar moet nog een haalbaarheidsonderzoek op worden uitgevoerd en het is al bekend dat de 2,2 miljoen niet voldoende zal zijn. Er moet veel meer geld bij om dit te kunnen realiseren. Het is realistischer om het geld in te zetten voor het haalbaarheidsonderzoek naar en realisatie van een ontmoetingsplek. We bespreken met wethouder Van den Berg hoe we de Raad betrekken bij deze afweging. Zodat we meer flexibiliteit hebben om de 2,2 miljoen in de zetten in Glanerbrug. Dit is ook de wens van de Dorpsraad.
11.			Schrijf in hoofdlijn de planning uit (graag in 3 periodes: tussen nu en 2025, 2025 – 2030, 2030-2035), wanneer is welk	Tussen nu en 2025 Haalbaarheidsonderzoeken in 2024, met uitloop naar begin 2025. 2025-2030

		onderdeel/afwegingsinformatie gereed (woningen, voorzieningen, water, groen, etc.)	Mogelijke realisatie van de plannen in 2025/2026.
--	--	---	---

PROJECT: HORSTMANPARK

Horstmanpark				
< Kaartje ligging project >				
1.			Geef een beknopte samenvatting van het project.	Realisatie van een woonwijk van ongeveer circa 500 tot 600 woningen voor een brede doelgroep in een groene en gezonde omgeving.
2.			Is het project een fase binnen een grotere gebiedsontwikkeling ? Zo ja; schets kort de grote gebiedsontwikkeling en de samenhang tussen eerdere fasen en de fase van dit project	Nee het is een opzichzelfstaande ontwikkeling (initiatieffase: planvorming is recent opgestart)
3.			Waar ligt het (stadsdeel + kaartje)	
4.			Wat is de bijdrage aan de opgaven van de stad ?	Beschrijf zo concreet mogelijk of, en zo ja hoe het project bijdraagt aan het doel. Neem daarin indien mogelijk in

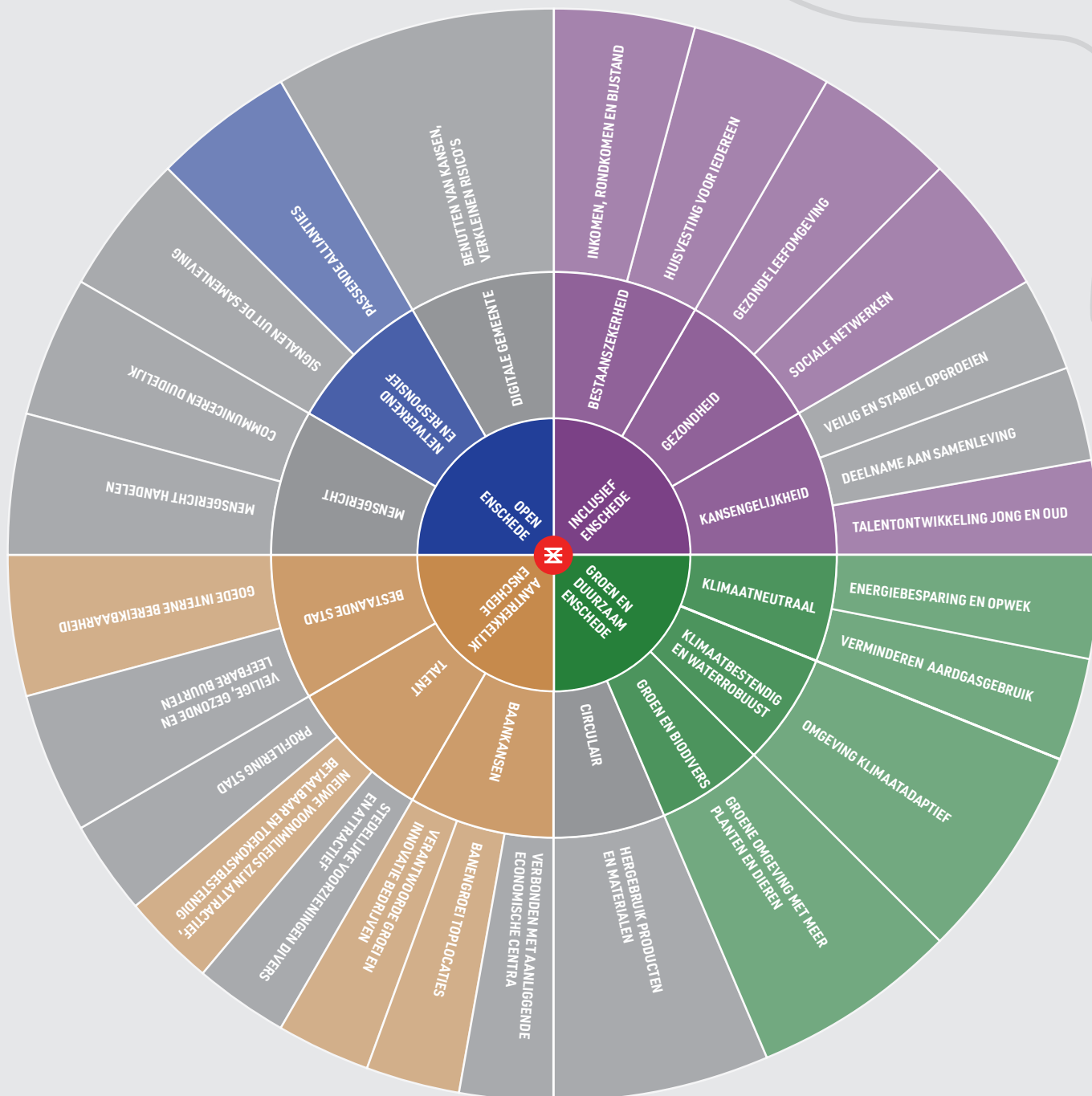
				ieder geval de onderstaande afwegingsinformatie op.	
	A		Inclusief Enschede		
		1	Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit (in levensonderhoud kunnen voorzien en een dak boven het hoofd)	<ul style="list-style-type: none"> 1. Huisvesting bijzondere doelgroepen 2. Aandeel sociale woningbouw 3. Aandeel betaalbare woningen 4. Soort banen in gebiedsontwikkeling (voor welke doelgroep) 	Horstmanpark wordt een gemixte wijk geschikt (bereikbaar) voor een brede doelgroep van toekomstige bewoners. Het programma wordt het komende jaar verder uitgewerkt.
		2	Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken. (stimulerende leefomgeving en mensen zien naar elkaar om)	<ul style="list-style-type: none"> 1. Draagt het project bij aan meer beweging, aan groenere leefomgeving/schone lucht? 2. Draagt het project bij aan het stimuleren van ontmoetingen? 3. Fietsen en wandelen bevorderen boven autogebruik 	<p>Door het wonen in een groene setting worden toekomstige bewoners uitgenodigd om naar buiten te gaan. In de wijk zullen routes voor fietsers en wandelaars worden aangelegd. Enerzijds richting de stad maar ook zeker richting het buitengebied (recreatief uitloopegebied nabij en om de Vitensbekkens).</p> <p>Daarbij heeft het leven in een groene omgeving direct effect op de gezondheid van de bewoners, het verbetert de concentratie, zorgt voor sneller herstel bij ziekte en creëert rust.</p>
		3	Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen (jeugdige groeit veilig en stabiel op, inwoners nemen deel aan de samenleving en iedere inwoner ontwikkelt talenten)	<ul style="list-style-type: none"> 1. Goede spreiding scholen en sociale voorzieningen 2. Wijkvoorzieningen 	Scholen en voorzieningen zijn in de nabije omgeving aanwezig.
	B		Groen en duurzaam Enschede		
		1	Enschede is klimaatneutraal	<ul style="list-style-type: none"> 1. Verbetering van klimaatlabel van woningen (bestaande woningen of nieuwbouw) 	Uitgangspunt is het ontwikkelen van een duurzame klimaat neutrale wijk welke voldoet aan de meest actuele duurzaamheidseisen. Daarnaast wordt

				<ul style="list-style-type: none"> 2. Wijze van verwarmen in nieuw gebied 3. Aantal woningen met klimaatlabel A 4. Aantal woningen van het gas af 5. Omvang opwek hernieuwbare energie 6. Maatregelen voor hernieuwbare energie (batterij, trafo, voorkomen netcongestie, etc.) 7. Aandacht voor reductie CO2 bij realisatie project (energiegebruik, transport, materialen) 	<p>onderzoek gedaan naar een duurzaam en toekomstgericht systeem om energie voor de wijk op te wekken en misschien breder (maar niet experimenteel).</p>
		2	Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht	<ul style="list-style-type: none"> 1. Stijging klimaatlabel openbare ruimte 2. Maatregelen voor vasthouden water 3. Maatregelen voor drinkwater/waterkwaliteit 	<p>Bij de planvorming is water en bodem sturend. Door gebruik te maken van het bestaande landschappelijke casco wordt het een klimaatbestendige wijk en is er voldoende ruimte om ook water vast te houden in het gebied.</p> <p>Waarbij grote aandacht is voor een fijne, leefbare en groene omgeving van de wijk. Door het aanwezige groen kan water langer vastgehouden worden en zal hittestress tegengegaan worden</p>
		3	Enschede is groen en biodivers	<ul style="list-style-type: none"> 1. Toevoeging aantal bomen 2. Toevoeging m2 groen (buurtgroen, stedelijk groen) 3. Versterken biodiversiteit 4. Daling hittestress 	<p>De wijk wordt ontwikkeld binnen het bestaande landschappelijke casco waarbij er ruimte is voor het robuuster maken van verbindende groenstructuren (houtwallen). Door het behouden van de belangrijke aangrenzende groene wiggen (of waar mogelijk versterken) zal dit groen nog verder de stad ingetrokken worden en</p>

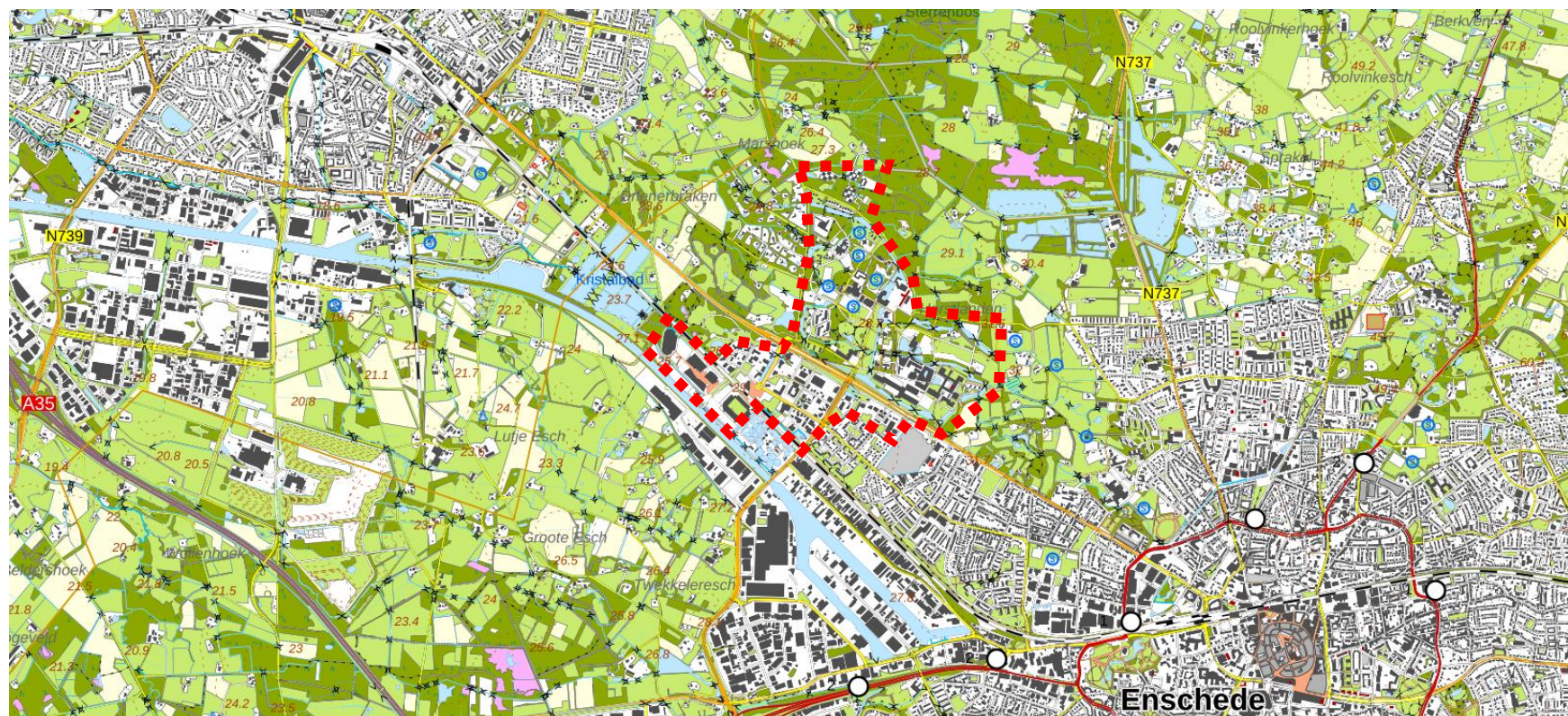
					verbonden worden met andere groengebieden, wat weer van belang is voor de biodiversiteit op stedelijk niveau. Naast dat dit de biodiversiteit ten goede komt, helpt dit ook om hittestress tegen te gaan (en water vast te houden in het gebied).
		4	Enschede is circulair	<ol style="list-style-type: none"> 1. Is de grondstoffeninzet van dit project circulair? 2. Is inkoop circulair? 3. Welke eisen stellen we aan ontwikkelaar o.g.v. circulariteit? 	Dit zal t.z.t. nader uitgewerkt worden, waarbij hergebruik van materialen en grondstoffen uitgangspunt is. Ook aan ontwikkelaars en bouwers wordt dit uitgangspunt meegegeven/ opgelegd.
	C		Aantrekkelijk Enschede		
		1	Enschede heeft veel baankansen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Banengroei, aantal 2. Banengroei toplocaties, aantal 3. Bvo werkfuncties 4. Ruimte voor starters/broedplaatsen 5. Vermindering reistijd naar aanliggende economische centra 	De bijdrage is indirect. Het gebied wordt een woonwijk. Voorzieningen (retail e.d.) zijn er al in de buurt. Deze worden, doordat er 500 tot 700 woningen en daarmee meer bewoners in de buurt bijkomen, versterkt (meer klanten).
		2	Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bijdrage aan bruisende stad (stedelijke voorzieningen, binnenstad, cultuur) 2. Welke doelgroepen worden bediend 3. Bijdrage aan cultureel middenveld 4. Aantal toegevoegde woningen 5. Aantal woningen huur/koop 6. Aantal woningen onder NHG/boven NHG 	De wijk gaat een aantrekkelijke woonomgeving bieden voor een brede doelgroep: jong en oud, alleenstaand, of gezinnen, die graag in meer groenstedelijke omgeving willen wonen. Daarnaast kan deze ontwikkeling in de toekomst doorstromen zijn voor talent vanuit een hoogstedelijke woonomgeving naar een meer rustiger woonklimaat, passend bij een volgende levensfase.
		3	In Enschede kunnen je prettig en gezond wonen en leven	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering interne bereikbaarheid 	De aanleg van een ontsluitingsweg zal ook een bovenwijkse functie hebben. De

					<p>verkeersdruk op de omliggende wijken en de Horstlindelaan zal hierdoor verminderen. Het project heeft goede kansen om het buitengebied en het recreatief uitloopgebied rondom de Vitens waterbekkens niet alleen toegankelijk te maken voor de wijk, maar ook met de stad te verbinden.</p>
	D		Open Enschede		
		1	Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen	1. Wijze van communiceren 2. Vertaling van menselijke maat in regelgeving	n.v.t.
		2	Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente	1. Samenwerking met andere partners 2. Faciliteren initiatieven vanuit de samenleving	nv
		3	Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente		n.v.t.
10.			Welke besluiten zijn er eerder al door de raad genomen?	Besluit opheffen sportparken, Besluit vestigen WvG, Besluit beschikbaar stellen strategisch verwervingskrediet.	
11.			Schrijf in hoofdlijn de planning uit (graag in 3 periodes: tussen nu en 2025, 2025 – 2030, 2030-2035), wanneer is welk onderdeel/afwegingsinformatie gereed (woningen, voorzieningen, water, groen etc.)	Nu – 2025: planvorming, (ruimtelijke) procedures, en grondverwerving 2025- 2030: bestemmingsplanprocedure, grondverwerving en start bouw 2030-2035: bouw woningen etc. en aanleg water en groen	

PROJECT: KENNISPARK

KENNISPARK

1.		<p>Geef een beknopte samenvatting van het project.</p>	<p>Kennispark bestaat uit drie deelgebieden: de campus van de Universiteit Twente, het Business & Science Park en Twente Village (stadion t/m ijsbaan). Kennispark Twente is de economische motor voor Twente en Enschede. Vanuit een triple helix samenwerking wordt ingezet op het versterken van het internationaal profiel van het gebied en het transformeren van het gebied naar een dynamische omgeving waar bedrijven en talent zich graag vestigen. Het project ligt centraal in de gebiedsontwikkeling Spoorzone Hengelo-Enschede. Kennispark is vooral een locatie voor opleiden, onderzoeken, innoveren en ondernemen, maar kan met</p>
----	--	---	---

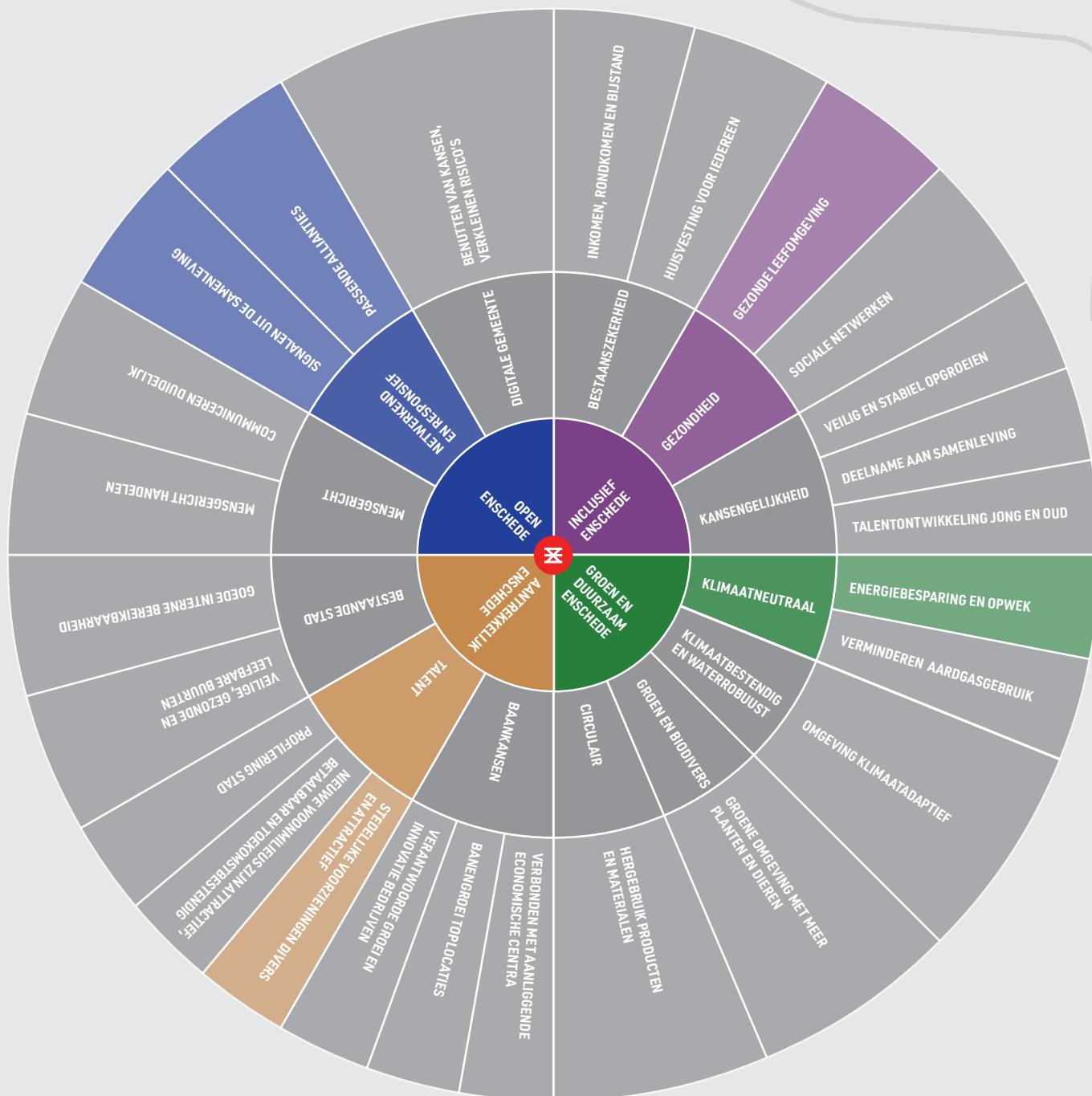
				specifieke woonmilieus een waardevolle aanvulling zijn op de woonmilieus in de binnensteden van Enschede en Hengelo.
2.			Is het project een fase binnen een grotere gebiedsontwikkeling ? Zo ja; schets kort de grote gebiedsontwikkeling en de samenhang tussen eerdere fasen en de fase van dit project	Kennispark ligt centraal in de SHE.
3.			Waar ligt het (stadsdeel + kaartje)	Stadsdeel Noord
4.			Wat is de bijdrage aan de opgaven van de stad ?	
	A		Inclusief Enschede	
		1	Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit (in levensonderhoud kunnen voorzien en een dak boven het hoofd)	De huisvesting op Kennispark is volledig gericht op de doelgroepen die een directe relatie hebben met Kennispark. Op de UT-campus betreft het huisvesting van studenten en medewerkers. De nog toe te voegen huisvesting op het B&S-park richt zich op young professionals en expats. Alle woningen zijn sociale huurwoningen en vallen daardoor in de betaalbare categorie. Kennispark genereert direct en indirect werkgelegenheid voor alle opleidingsniveaus.
		2	Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken.	Centraal uitgangspunt in de ontwikkeling van Kennispark is Ontmoeten en Verbinden. Dit uit zich in de (her)inrichting van de buitenruimte (publiek en

			(stimulerende leefomgeving en mensen zien naar elkaar om)	privaat) en het ontwerp van nieuwe en te renoveren gebouwen. De vergroende buitenruimte met nieuwe wandelroutes stimuleert het bewegen en biedt een veel groenere omgeving dan de huidige inrichting als bedrijventerrein. Samen met de werkgevers wordt ingezet op actief mobiliteitsbeleid en parkeren op afstand bij de Grolsch Veste. Dit stimuleert het fietsen en wandelen.
		3	Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen (jeugdige groeit veilig en stabiel op, inwoners nemen deel aan de samenleving en iedere inwoner ontwikkelt talenten)	Kennispark is vooral een werk- en opleidingsgebied en speelt zo een grote rol in de ontwikkeling van inwoners van Enschede in de deelname aan de samenleving en het ontwikkelen van talenten.
	B		Groen en duurzaam Enschede	
		1	Enschede is klimaatneutraal	De verouderde woningvoorraad op de campus wordt in de periode 2024-2028 verduurzaamd. De meeste woningen op de campus worden al collectief verwarmd of via een aansluiting op het warmtenet. Nieuwbouw wordt natuurlijk gasloos gerealiseerd. Voor het B&S-park wordt binnenkort een Breeam certificering aangevraagd (niveau: 3 sterren). Om in aanmerking te komen voor deze certificering wordt stevig ingezet op het tegengaan van wateroverlast, droogte en hittestress. Op Twente Village zal de grootste installatie van zonnepanelen boven parkeerplaatsen worden gerealiseerd i.c.m. een Smart Energy Hub om o.a. netcongestie tegen te gaan. Duurzaamheid is voor een sciencepark een vereiste en dat uit zich in bovengemiddelde aandacht in ontwerp, realisatie en beheer/gebruik. Nieuwbouw wordt op eigen initiatief zonder uitzondering duurzamer gerealiseerd dan volgens wet- en regelgeving vereist is.
		2	Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht	Zie onder B1.
		3	Enschede is groen en biodivers	Op Kennispark wordt actief ingezet op het vergroenen van publieke en private buitenruimte door het parkeren in parkeergebouwen en/of op afstand bij de Grolsch Veste te realiseren. Er is een stijlboek voor de openbare ruimte opgesteld waarin biodiversiteit een belangrijk uitgangspunt is.
		4	Enschede is circulair	Vanuit de Breeam certificering voor het gebied besteedt de gemeente extra aandacht aan de circulariteit van materialen die in de openbare ruimte worden toegepast. Aan ontwikkelaars worden geen specifieke eisen gesteld, zij kiezen

				veelal zelf reeds voor hogere duurzaamheidsambities dan wettelijk voorgeschreven.
	C		Aantrekkelijk Enschede	
		1	Enschede heeft veel baankansen	Kennispark is als topwerklocatie naast de binnenstad de belangrijkste banenmotor in Enschede. Zowel in directe als in indirecte banengroei. Een banenmotor die ook in crisisperiodes gewoon doordraait. Doordat op Kennispark innovaties tot stand komen genereert Kennispark ook veel indirecte werkgelegenheid bij toeleveranciers en productiebedrijven die profiteren van die innovaties. De laatste jaren groeit het aantal banen op Kennispark met ca. 300 per jaar (totaal 10.626 banen in 2022). Dit is het netto resultaat van een nog grotere groei bij de technologiebedrijven en universiteit en een krimp bij de algemenere bedrijven op Kennispark. Kennispark genereert werk voor alle opleidingsniveaus van WO tot MBO. MBO-banen zien we gedeeltelijk terug op Kennispark in laboratoria en kleinschalige productiefaciliteiten, maar vooral in de indirecte werkgelegenheid die ontstaat bij toeleveranciers en productiebedrijven.
		2	Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld	Kennispark is een belangrijke plek om talent te boeien en te binden. Het talent is er in grote getale aanwezig. Door ontmoeting en verbinding centraal te stellen, stimuleren we contact tussen talent en de bedrijven, waardoor talenten (net afgestudeerd, maar ook met meer ervaring) een veel beter beeld krijgen van de interessante bedrijven en banen die Enschede en Twente te bieden hebben. Op Kennispark creëren we woonmilieus die aanvullend zijn ten opzichte van de meer stedelijke woonmilieus die elders in Enschede worden gerealiseerd. Zo dragen we bij aan een divers aanbod van woonmilieus om talent te boeien en te binden.
		3	In Enschede kunnen je prettig en gezond wonen en leven	Op Kennispark wordt samen met alle partners ingezet op actief mobiliteitsbeleid gericht op het stimuleren van OV en fiets. Hierdoor blijft een groeiend Kennispark ook in de toekomst goed bereikbaar. Door wonen en andere functies toe te voegen ontstaat een gemengd milieu dat verplaatsingen over grotere afstanden minder vaak noodzakelijk maakt. Door het concentreren van het autoparkeren in gebouwen of bij de Grolsch Veste ontstaat ruimte om meer bebouwing samen te laten gaan met meer groen.
	D		Open Enschede	

	1	Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen	Niet van toepassing
	2	Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente	Kennispark kan alleen succesvol zijn en blijven als de triple helix samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers goed werkt. De universiteit, gemeente, ondernemers en vastgoedeigenaren participeren gezamenlijk in de gebiedsorganisatie (inhoudelijk en financieel). Deze organisatie voert voor de founders de regie op uitvoering van de gebiedsstrategie en pakt taken op die de founders zelf minder goed kunnen oppakken. In de samenwerkingsovereenkomst tussen de partijen zijn duidelijke afspraken vastgelegd. Daarnaast is voor Kennispark ook de regionale samenwerking via de Twenteboard (development) en tussen de topwerklocaties erg belangrijk.
	3	Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente	Niet van toepassing
10.		Welke besluiten zijn er eerder al door de raad genomen?	Gebiedsstrategie (2018), Structuurvisie (2019), Beeldkwaliteitskader (2019), Stedenbouwkundig en mobiliteitsplan (2021), Investeringsplan en grondexploitatie (2022)
11.		Schrijf in hoofdlijn de planning uit (graag in 3 periodes: tussen nu en 2025, 2025 – 2030, 2030-2035), wanneer is welk onderdeel/afwegingsinformatie gereed (woningen, voorzieningen, water, groen etc.)	<p>Tot 2025:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afronding kwaliteitsimpuls Institutenweg, afgestemd op oplevering aangrenzende private ontwikkelingen (HMO). • Heroverweging strategie innovatiedistrict: parkeergebouw loskoppelen van realisatie Next Twente? Mogelijke dekkingsvraag richting strategische investeringsagenda. <p>2025-2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raadsvoorstel en uitvoering 2^e fase investeringsplan Kennispark: kwaliteitsimpuls wegen/openbare ruimte aansluitend aan fase 1, tweede hoofdverbinding over Hengelsestraat, verbeteren langzaam verkeerroutes. • In samenwerking met partners: realisatie tweede woongebouw Kennispark. • Vertaling ambities SHE naar Kennispark. <p>2030-2035:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raadsvoorstel en uitvoering 3^e fase investeringsplan Kennispark: kwaliteitsimpuls wegen/openbare ruimte resterende delen gebied.

PROJECT: DIEKMAN OOST MFSA

Sportclustering Zuid, Schreurserve en Glanerbrug

Zuid

Schreurserve

Glanerbrug

1.		<p>Geef een beknopte samenvatting van het project.</p>	<p>De sportterreinen Zuid (Wesselerbrink Zuid), Schreurserve en Glanerbrug zijn op 3 april 2023 aangewezen als een clusteringslocaties.</p> <p>Zuid Op Zuid zitten op dit moment 2 voetbalverenigingen namelijk Victoria '28 en Aramea. In eerste instantie zou FC Suryoye hieraan worden toegevoegd. Uit de gesprekken met de verenigingen bleek dat dit niet haalbaar is. Daarom is in juni 2023 door de raad besloten dat FC Suryoye op Wesselerbrink – midden kan blijven zitten en dat daarvoor in de plaats CVV Achilles aan dit cluster wordt toegevoegd.</p> <p>Schreurserve In eerste instantie was Schreurserve niet betrokken bij de clusteringsopgave De 2 verenigingen die al aanwezig zijn op het park CVV Sparta en SV Vosta hebben zelf het initiatief genomen om ook een clusteringslocatie te worden.</p>
----	--	---	---

			<p>Gaandeweg is besloten dat TVV Enschede en EVV Phenix hieraan worden toegevoegd. Dit is in april 2023 en juni 2023 door de raad bekrachtigd.</p> <p>Beide locaties hebben veel overeenkomsten. Het aantal leden van de verenigingen samen komt ongeveer overeen. Ook hebben de verenigingen op beide locaties aangegeven samen te willen gaan werken in één gezamenlijk gebouw. Voor beide locaties wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de realisatie van een MFSA. Daarnaast wordt gekeken naar de inpasbaarheid van alle voorzieningen op het terrein maar ook naar de aansluiting op de omgeving.</p> <p>Glanerbrug Op het sportterrein aan de Zoutendijk zitten op dit moment 2 voetbal-/omniverenigingen namelijk Avanti Wilskracht en Eilermark. Sportlust Glanerbrug die nu op het sportpark Bultserve zit moet hieraan worden toegevoegd. De verenigingen willen niet fuseren en hebben in de ledenvergaderingen besloten dat Sportlust en Eilermark samen gaan op de locatie van Eilermark en dat Avanti op hun eigen accommodatie blijft. Hiermee is een samengaan in een MFSA in principe van de baan. We onderzoeken wat nodig is om Sportlust te laten landen bij Eilermark en welke aanvullende aanpassingen wenselijk zijn om het Sportpark Zoutendijk toekomst bestendig te maken.</p>
2.			<p>Is het project een fase binnen een grotere gebiedsontwikkeling ? Zo ja; schets kort de grote gebiedsontwikkeling en de samenhang tussen eerdere fasen en de fase van dit project</p> <p>Het is onderdeel van de grotere clusteringsopgave voor sportterreinen.</p>
3.			<p>Waar ligt het (stadsdeel + kaartje)</p> <p>Zuid ligt in de Wesselerbrink in stadsdeel Zuid. Schreurserve ligt in de wijk Stokhorst in stadsdeel Oost.</p>

Schreurserve ligt in stadsdeel Oost in de wijk Ribbelt - Stokhorst

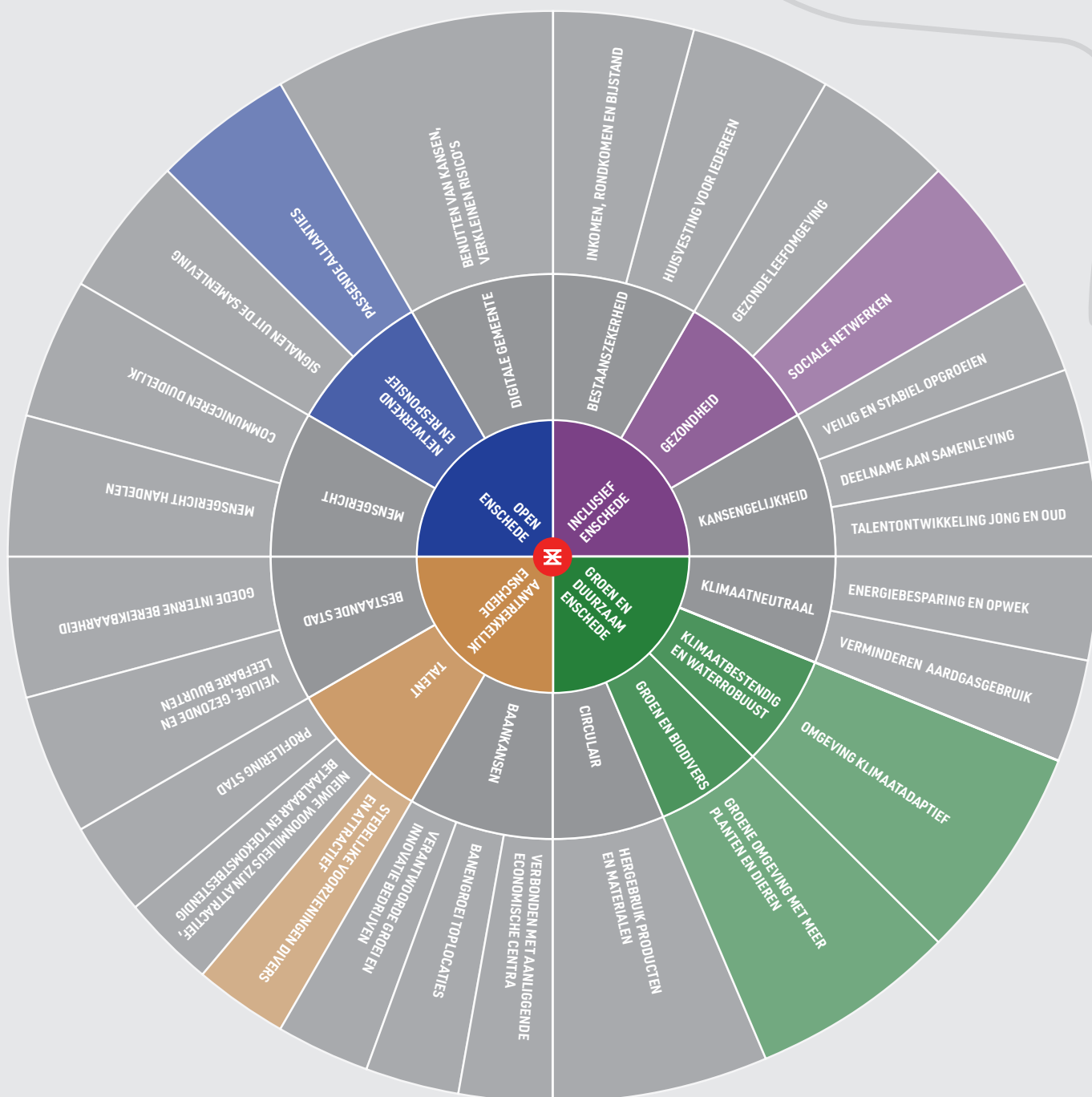

				Cluster Glanerbrug ligt in Enschede Oost, in Glanerbrug tussen de Gronausestraat en de Ekersdijk	
					
4.			Wat is de bijdrage aan de opgaven van de stad ?		
	A		Inclusief Enschede		
		1	Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit (in levensonderhoud kunnen voorzien en een dak boven het hoofd)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Huisvesting bijzondere doelgroepen 2. Aandeel sociale woningbouw 3. Aandeel betaalbare woningen 4. Soort banen in gebiedsontwikkeling (voor welke doelgroep) 	
		2	Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken. (stimulerende leefomgeving en mensen zien naar elkaar om)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Draagt het project bij aan meer beweging, aan groenere leefomgeving/schone lucht? 2. Draagt het project bij aan het stimuleren van ontmoetingen? 3. Fietsen en wandelen bevorderen boven autogebruik 	Clustering van sportparken draagt bij aan het stimuleren van sport en bewegen en ontmoeten. Door toekomstbestendige en duurzame sportparken te ontwikkelen krijgt het sportpark een fraaie uitstraling wat helpt bij het aantrekken van leden. Om te zorgen dat kinderen en volwassenen

					laagdrempelig kunnen blijven sporten zijn aantrekkelijke en moderne accommodaties nodig waar een gevarieerd aanbod aanwezig is. Ook draagt het bij aan het binden van sporttalent.
		3	Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen (jeugdige groeit veilig en stabiel op, inwoners nemen deel aan de samenleving en iedere inwoner ontwikkelt talenten)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Goede spreiding scholen en sociale voorzieningen 2. Wijkvoorzieningen 	Clustering van sportparken draagt bij aan het stimuleren van sport, bewegen en ontmoeten. Toekomstbestendige en duurzame sportparken krijgen een fraaie uitstraling wat meerwaarde heeft voor de wijk. Het levert een bijdrage aan goede voorzieningen in de wijk
	B		Groen en duurzaam Enschede		
		1	Enschede is klimaatneutraal	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering van klimaatlabel van woningen (bestaande woningen of nieuwbouw) 2. Wijze van verwarmen in nieuw gebied 3. Aantal woningen met klimaatlabel A 4. Aantal woningen van het gas af 5. Omvang opwek hernieuwbare energie 6. Maatregelen voor hernieuwbare energie (batterij, trafo, voorkomen netcongestie, etc.). Aandacht voor reductie CO2 bij realisatie project (energiegebruik, transport, materialen) 	Bij nieuwbouw van accommodaties wordt duurzaam en klimaatneutraal gebouwd. Zonnepanelen, groene daken, ledverlichting rond velden worden zoveel mogelijk toegepast. We streven ernaar energieneutraal te bouwen. Bij de aanbesteding wordt daarop gestuurd.
		2	Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stijging klimaatlabel openbare ruimte 	We nemen in de clusteringsopgave ook de opgave voor water en groen mee en proberen deze te combineren.

				2. Maatregelen voor vasthouden water 3. Maatregelen voor drinkwater/waterkwaliteit	
		3	Enschede is groen en biodivers	1. Toevoeging aantal bomen 2. Toevoeging m2 groen (buurtgroen, stedelijk groen) 3. Versterken biodiversiteit 4. Daling hittestress	Op het totale terrein wordt gekeken naar het toevoegen of in stand houden van groenstructuren. Door het gebied loopt een ecozone. Die wordt gehandhaafd.
		4	Enschede is circulair	1. Is de grondstoffeninzet van dit project circulair? 2. Is inkoop circulair? 3. Welke eisen stellen we aan ontwikkelaar o.g.v. circulariteit?	n.v.t.
	C		Aantrekkelijk Enschede		
		1	Enschede heeft veel baankansen	1. Banengroei, aantal 2. Banengroei toplocaties, aantal 3. Bvo werkfuncties 4. Ruimte voor starters/broedplaatsen 5. Vermindering reistijd naar aanliggende economische centra	De sportverenigingen organiseren veel sociaal maatschappelijke initiatieven die indirect bijdragen aan het verbeteren van baankansen. Ook het beheer van de sportterreinen levert banen op.
		2	Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld	1. Bijdrage aan bruisende stad (stedelijke voorzieningen, binnenstad, cultuur) 2. Welke doelgroepen worden bediend 3. Bijdrage aan cultureel middenveld 4. Aantal toegevoegde woningen 5. Aantal woningen huur/koop	

				6. Aantal woningen onder NHG/boven NHG	
		3	In Enschede kunnen je prettig en gezond wonen en leven	1. Verbetering interne bereikbaarheid 2. Omvang herstructurering bestaande wijken/buurtten: aantal woningen, groenere leefomgeving, schone lucht, minder geluidsoverlast, gezonde bodem.	Door sportclustering proberen we het sporten aantrekkelijk te houden. Dat draagt bij aan de gezondheid van de bewoners.
	D		Open Enschede		
		1	Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen	1. Wijze van communiceren 2. Vertaling van menselijke maat in regelgeving	De sportverenigingen zijn vanaf het begin betrokken bij de clusteringsopgave en kunnen hun eigen inbreng geven.
		2	Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente	1. Samenwerking met andere partners 2. Faciliteren initiatieven vanuit de samenleving	In de clusteringsopgave wordt samengewerkt met Sportaal, FEV en afzonderlijke sportverenigingen om samen tot het beste resultaat te komen.
		3	Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente		n.v.t.
10.			Welke besluiten zijn er eerder al door de raad genomen?	4 april 2023 en 26 juni 2023 besluit tot clustering en herindeling	
11.			Schrijf in hoofdlijn de planning uit (graag in 3 periodes: tussen nu en 2025, 2025 – 2030, 2030-2035), wanneer is welk onderdeel/afwegingsinformatie gereed (woningen, voorzieningen, water, groen, etc.)	1 ^e helft 2024 moeten de haalbaarheidsonderzoeken worden afgerond In 2 ^e helft 2024 moeten de plannen verder worden uitgewerkt. Verplaatsing Sportlust kan misschien al in 2024 Als er nieuwbouw moet komen dan zal realisatie in 2025 – 2026 plaatsvinden.	

Het Warenhuis

1.		<p>Geef een beknopte samenvatting van het project.</p>	<p>De gebiedsontwikkeling Warenhuis bestaat uit de volgende onderdelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Transformatie van het rijksmonument Oude V&D van leegstaand retailpand naar publiek, maatschappelijke, culturele invulling met Concordia, Sonnevanc en de podiumacademie van ROC Twente als nieuwe bewoners van 'het Warenhuis'. 2. Ontwikkeling van het binnenterrein tussen de Brammelerdwarsstraat en de Korte Hengelsestraat. Hier realiseren we circa 40 urban villa's en saneren we circa 1.000m2 retail. Hiermee bieden we ruimte voor een nieuw woonmilieu en verbeteren we de sociale veiligheid en kwaliteit van de openbare ruimte. 3. Opwaarderen oude gevels en kwalitatieve invulling van de panden aan de Korte Hengelsestraat 19 - 23. 4. Stimuleren van gevelverbetering bij de overige pandeigenaren en ondernemers in de Korte Hengelsestraat via het Stimuleringsfonds. 5. Herinrichting van de openbare ruimte (Korte Hengelsestraat, Brammelerstraat, Brammelerdwarsstraat en Plein De Graaff) voor meer
----	--	---	---

			verblijfskwaliteit, sociale veiligheid en als vliegwiel voor het aanjagen van private investeringen.
2.		<p>Is het project een fase binnen een grotere gebiedsontwikkeling ? Zo ja; schets kort de grote gebiedsontwikkeling en de samenhang tussen eerdere fasen en de fase van dit project</p>	<p>In oktober 2022 is het Actieplan Binnenstad door de gemeenteraad vastgesteld. Het Actieplan binnenstad is in coproductie met binnenstadspartners en inwoners tot stand gebracht en wordt ook in samenwerking met hen uitgevoerd. Enschede verbreedt tussen nu en 2030 haar basis als ‘winkelstad van het oosten’ en groeit uit tot een vitaal, multifunctioneel en onderzoekend centrumgebied. Door verschillende acties willen we samen de binnenstad aantrekkelijker maken: met meer groen, een meer divers winkel- en horeca-aanbod, broedplaatsen een plek geven en technologie, innovatie en creativiteit meer zichtbaar maken. De partners in de binnenstad willen werken aan een stad waar het prettig is om te verblijven en waar iedereen zich thuis- en veilig voelt. Straten als de Korte Hengelosestraat, De Heurne en Noorderhagen en gebouwen als het oude V&D-pand (Het Warenhuis) en de Irene Promenade bieden ruimte voor creatieve en innovatieve concepten, nieuwe vormen van bedrijvigheid en woningen voor studenten, starters en ouderen. Deze transformatie vraagt om regie en investeringen van de gemeente. Voor deze ontwikkeling wordt tevens een beroep gedaan op de subsidie Impulsaanpak, die in het leven is geroepen om het binnenstedelijk gebied weer aantrekkelijk te maken en retail vierkante meters in het centrum te verminderen. Door het realiseren van een cultuurwarenhuis op de plek van het oude V&D gebouw zal het gebied weer publiek trekken, zoals dit in het verleden ook het geval was. Het Warenhuis draagt bij aan een toekomstbestendige en vitale binnenstad van Enschede. Het Warenhuis krijgt de rol van ontmoetingsplek en creatieve broedplaats in de binnenstad van Enschede. Door van het monumentale pand een bruisende plek te maken voor een breed en divers publiek, krijgt Enschede niet alleen passende invulling van beeldbepalend cultureel erfgoed. Het Warenhuis heeft ook een sterke culturele, educatieve en sociale functie. Dit heeft een grote maatschappelijke en economische betekenis voor de stad. Het Warenhuis zorgt voor beleving, reuring en levendigheid en zal bezoekers trekken en blijven trekken naar een sterk veranderende binnenstad. Zo vergroot Enschede de belevings- en verblijfswaarde van het centrumgebied én behoudt Enschede haar aantrekkingskracht voor inwoners en ondernemers in de stad en regio. De plannen voor het Warenhuis passen daarnaast in de ambitie die Enschede heeft</p>

				geformuleerd voor een bruisende binnenstedelijke omgeving met een groot cultureel aanbod. Door ook de omgeving van dit pand toekomstbestendig en groen te maken, wordt deze plek, die de toegangspoort van het station en Centrumkwadraat naar de binnenstad is.	
3.			Waar ligt het (stadsdeel + kaartje)	Centrum	
4.			Wat is de bijdrage aan de opgaven van de stad ?	Beschrijf zo concreet mogelijk of, en zo ja hoe het project bijdraagt aan het doel. Neem daarin indien mogelijk in ieder geval de onderstaande afwegingsinformatie op.	Een vitale en aantrekkelijke binnenstad biedt werkgelegenheid en maakt van Enschede een prettige, (be)leefbare en inclusieve stad. Een fijne plek om in te verblijven, winkelen, wonen, werken en/of ondernemen. In de ontwikkeling van openbare ruimte liggen kansen voor vergroening/verduurzaming en het stimuleren van ontmoeten en een gezonde leefstijl.
	A		Inclusief Enschede		
		1	Elke inwoner heeft de mogelijkheid tot financiële zekerheid en stabiliteit (in levensonderhoud kunnen voorzien en een dak boven het hoofd)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Huisvesting bijzondere doelgroepen 2. Aandeel sociale woningbouw 3. Aandeel betaalbare woningen 4. Soort banen in gebiedsontwikkeling (voor welke doelgroep) 	N.v.t.
		2	Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken. (stimulerende leefomgeving en mensen zien naar elkaar om)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Draagt het project bij aan meer beweging, aan groenere leefomgeving/schone lucht? 2. Draagt het project bij aan het stimuleren van ontmoetingen? 3. Fietsen en wandelen bevorderen boven autogebruik 	<p>"Ontmoeten, sporten en spelen kan nog meer gestimuleerd worden, juist door een aantrekkelijke, sociaal veilige (her)inrichting van de openbare ruimte van het kruispunt De Graaf en aanliggende straten. Dit draagt bij aan een levendige binnenstad. Voor alle binnenstadbewoners en -bezoekers.</p> <p>Met de ontwikkeling van het Warenhuis maken we een leegstaand, monumentaal</p>

					pand weer beleefbaar voor de stad. Het is een plek bij uitstek waar ontmoeting en verbinding centraal staat." Tevens wordt de openbare ruimte vergroend en wordt het fietsen en wandelen gestimuleerd.
		3	Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen (jeugdige groeit veilig en stabiel op, inwoners nemen deel aan de samenleving en iedere inwoner ontwikkelt talenten)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Goede spreiding scholen en sociale voorzieningen 2. Wijkvoorzieningen 	Vergroening geeft het kruispunt De Graaf en aanliggende straten mee kleur en sfeer, verhoogt de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte en draagt bij aan klimaatadaptie en biodiversiteitsbehoud. Door een mix van functies en voorzieningen blijft de omgeving van het Warenhuis in balans. Dit heeft weer een aantrekkende werking waardoor in de toekomst wellicht ook ruimte voor (betaalbaar) wonen, bijvoorbeeld voor studenten wordt gerealiseerd.
	B		Groen en duurzaam Enschede		
		1	Enschede is klimaatneutraal	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering van klimaatlabel van woningen (bestaande woningen of nieuwbouw) 2. Wijze van verwarmen in nieuw gebied 3. Aantal woningen met klimaatlabel A 4. Aantal woningen van het gas af 5. Omvang opwek hernieuwbare energie 6. Maatregelen voor hernieuwbare energie (batterij, trafo, voorkomen netcongestie etc.) 7. Aandacht voor reductie CO2 bij realisatie project 	Kansen voor verduurzaming worden benut tijdens ontwikkelingen en transformatie van het voormalige V&D pand dat behouden en hierdoor toegankelijk blijft voor de inwoners en bezoekers van Enschede. Het wordt verbouwd conform de laatste duurzaamheidseisen. Daarnaast worden nieuwe appartementen gerealiseerd aan de Brammelerdwarsstraat met gemeenschappelijke groene (semi-) openbare ruimte.

				(energiegebruik, transport, materialen)	
		2	Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stijging klimaatlabel openbare ruimte 2. Maatregelen voor vasthouden water 3. Maatregelen voor drinkwater/waterkwaliteit 	Door het vergroenen van het gebied wordt hittestress verminderd en kan water beter infiltreren in de bodem.
		3	Enschede is groen en biodivers	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toevoeging aantal bomen 2. Toevoeging m2 groen (buurtgroen, stedelijk groen) 3. Versterken biodiversiteit 4. Daling hittestress 	Door het vergroenen van het gebied wordt hittestress verminderd en kan water beter infiltreren in de bodem. De gevels van de parkeergarage en daken worden voorzien van groen.
		4	Enschede is circulair	<ol style="list-style-type: none"> 1. Is de grondstoffeninzet van dit project circulair? 2. Is inkoop circulair? 3. Welke eisen stellen we aan ontwikkelaar o.g.v. circulariteit? 	Door de genoemde partijen samen in het monumentale (oude) V&D-pand te huisvesten, blijft het pand behouden voor de stad en toegankelijk voor een groot publiek.
	C		Aantrekkelijk Enschede		
		1	Enschede heeft veel baankansen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Banengroei, aantal 2. Banengroei toplocaties, aantal 3. Bvo werkfuncties 4. Ruimte voor starters/broedplaatsen 5. Vermindering reistijd naar aanliggende economische centra 	Een vitale binnenstad genereert werkgelegenheid door de mix aan functies en voorzieningen zoals deze in Het Warenhuis worden gerealiseerd (Cultuur, Retail, Horeca, Bedrijvigheid, Dienstverlening etc.). Een culturele trekker van deze omvang zorgt voor een vitale binnenstad en voor een aantrekkelijker vestigingsklimaat voor bedrijven en personen in Enschede. Dit wordt zichtbaar in Het Warenhuis, waar verschillende initiatieven, zoals film, exposities, jeugdtheater en onderwijs zich onder één dak huisvesten.

		2	Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bijdrage aan bruisende stad (stedelijke voorzieningen, binnenstad, cultuur) 2. Welke doelgroepen worden bediend 3. Bijdrage aan cultureel middenveld 4. Aantal toegevoegde woningen 5. Aantal woningen huur/koop 6. Aantal woningen onder NHG/boven NHG 	<p>"Door de verwachte toename van het aantal inwoners van Enschede, is het wenselijk om ook de verschillende cultuurelementen meer in het zicht en toekomstbestendig in te passen in de het stadscentrum. Door samenwerking van de verschillende partijen, zal dit een meerwaarde voor de stad betekenen. Initiatieven zoals dit vergroten de leefbaarheid, zijn de motor achter aantrekkingskracht en stimuleren daarmee ook het ondernemingsklimaat én de mogelijkheden om studenten en andere talentrijke jongeren na hun opleiding voor Enschede te behouden. De woningbouwontwikkeling aan de Brammelerdwarsstraat zet hier in op woningen voor young potentials. (41 appartementen in de midden huur). Daarnaast is het hebben van verschillende culturele voorzieningen een must voor een stad met een omvang van Enschede. Dit is ook een voorwaarde om talent vast te houden. Door de drie partijen (Concordia, Sonnevance en de Podiumacademie van het ROC Twente) samen in het Warenhuis te huisvesten, zal dit de uitstraling en toegankelijkheid van de instanties versterken.</p>
		3	In Enschede kunnen je prettig en gezond wonen en leven	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering interne bereikbaarheid 2. Omvang herstructurering bestaande wijken/buurtten: 	<p>Het achterterrein van de Korte Hengelsestraat wordt getransformeerd tot een groene en dynamische ruimte, waar plek is om elkaar te ontmoeten. De mix van</p>

				aantal woningen, groenere leefomgeving, schone lucht, minder geluidsoverlast, gezonde bodem.	functies en het fijne verblijfsklimaat zorgt ervoor dat de binnenstad (be)leefbaar en van iedereen (inclusief) is.
	D		Open Enschede		
		1	Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen	1. Wijze van communiceren 2. Vertaling van menselijke maat in regelgeving	N.v.t.
		2	Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente	1. Samenwerking met andere partners 2. Faciliteren initiatieven vanuit de samenleving	De gebiedsontwikkeling Het Warenhuis wordt gerealiseerd met twee externe partners. Daarnaast jagen we via het Stimuleringsfonds private investeringen voor kwaliteitsverbetering in de Korte Hengelosestraat aan. Het Actieplan binnenstad is in coproductie met binnenstadspartners en inwoners tot stand gebracht en wordt ook in samenwerking uitgevoerd.
		3	Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente		N.v.t.
10.			Welke besluiten zijn er eerder al door de raad genomen?	Geen, alleen B&W besluit over vaststellen visie Stadsblok-Korte Hengelosestraat.	
11.			Schrijf in hoofdlijn de planning uit (graag in 3 periodes: tussen nu en 2025, 2025 – 2030, 2030-2035), wanneer is welk onderdeel/afwegingsinformatie gereed (woningen, voorzieningen, water, groen, etc.)	Nu-2025: haalbaarheid V&D pand als cultureel warenhuis, gevelverbeteringen Korte Hengelosestraat middels stimuleringsregeling, start bouw Urban villa's 2025-2030: fysieke transformatie Warenhuis tot cultureel walhalla en oplevering, Oplevering Urban villa's (Brammelerdwarsstraat) aanpassingen openbare ruimte, binnen gebied Urban villa's, Korte Hengelosestraat, Plein de Graaf, Brammelerstraat 2030-2035: afronden projecten openbare ruimte	